

Kira Gelirlerinin Vergilendirilmesi

2020

EY

Building a better
working world

İçindekiler

Sayfa no

I. Mükellefiyet	5
A. Tam mükellef gerçek kişiler	5
B. Dar mükellef gerçek kişiler	5
II. Gayrimenkul sermaye iradının (Kira gelirleri) tanımı ve kapsamı	6
A. Gayrimenkul sermaye iradına konu mal ve haklar	6
B. Gayrimenkul sermaye iradı olarak değerlendirilen bazı gelirler	6
C. Kira gelirlerinde KDV uygulaması	7
D. Kurumların elde ettiği kira gelirlerinin vergilendirilmesi	7
E. Dar mükelleflerin elde ettiği kira gelirlerinin vergilendirilmesi	7
III. Gayrisafi hasılatla dâhil olan unsurlar ve elde etme	9
A. Gayrisafi hasılat ve kiranın tahsil edilmesi	9
B. Geçmiş yıllara ilişkin olarak tahsil edilen kiralar	9
C. Peşin tahsil edilen kiralar	9
D. Döviz cinsinden tahsil edilen kiralar	9
E. Aynı olarak tahsil edilen kiralar	9
F. Kiranın banka aracılığıyla ödenme zorunluluğu	10
IV. Kira gelirlerinde tevkifat (vergi kesintisi) uygulaması	11
A. Tevkifata tabi kira ödemeleri	11
B. Tevkifat yapmak zorunda olanlar	11
C. Tevkifat oranı	12
D. Emsal kira bedeli esas kapsamında tevkifat uygulaması	12
E. Peşin kira ödemelerinde tevkifat uygulaması	12
F. Net olarak anlaşılan kira ödemelerinde tevkifat uygulaması	12
G. Gelir vergisi tevkifatının beyan ve ödeme süreleri	12
H. Gelir vergisi tevkifatının yapılmamasında sorumluluk	13
V. Kira gelirlerinde istisna ve beyan sınırı uygulamaları	14
A. İstisna ve beyan sınırı arasındaki farklar	14
B. Konut kira gelirlerinde istisna uygulaması	14
C. İş yeri kira gelirlerinde beyan sınırı uygulaması	15
VI. Kira gelirinden indirilebilecek giderler	17
A. Götürü gider yöntemi	17
B. Gerçek gider yöntemi	18
VII. Emsal kira bedeli uygulaması	22
VIII. Kira gelirleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin beyanı ve ödenmesi 23	
A. Beyannamenin verilme zamanı	23
B. Beyannamenin verileceği vergi dairesi	23
C. Beyannamenin verilme şekli	23
D. Beyanname üzerinde yararlanılabilecek indirimler	24
E. Gelir vergisi oranı	24
F. Verginin ödenme zamanı	25
G. Verginin ödenebileceği yerler	25
H. Verginin zamanında ödenmemesinin sonuçları	25
I. Beyanname verilmemesi veya gelirin eksik beyanı halinde uygulanacak yaptırımlar	25
J. Cezalı tarhiyatlar karşısında mükelleflerin müracaat yolları	25
K. Zamanaşımı	25
IX. Kira gelirlerinin vergilendirilmesine ilişkin özet açıklama ve örnekler	26
A. Konut kira gelirlerinin beyanı	26
B. İş yeri kira gelirlerinin beyanı	27
C. Konut ve iş yerinden elde edilen kira gelirlerinin beyanı	29
D. Kira geliri ve menkul sermaye iradının beyanı	30
E. Özel okul ücreti ve sağlık sigorta primlerinin beyannameye indirimi	31
X. Pratik bilgiler - 2022	33

Sunuş

Vergi sistemimizde, gerçek kişilerin vergiye tabi gelirlerinden biri de gayrimenkul sermaye iradı ya da toplumda yaygın olarak bilinen adıyla kira gelirleridir.

Gayrimenkul sermaye iradı, Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. maddesinde sayılan mal ve hakların kiralanmasından elde edilen gelirler olarak tanımlanmış ve yine aynı Kanun'da belirtilen koşullarla beyana ve vergiye tabi kılınmıştır.

Bu koşullara uyan kira gelirlerinin, elde edildiği yılı izleyen yılın mart ayının sonuna kadar yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekmektedir.

Konusunda uzman personelimiz tarafından hazırlanan "Kira Gelirlerinin Vergilendirilmesi-2022" adlı bu Rehber'de; gayrimenkul sermaye iratlarına ilişkin bazı genel açıklamalar yapılmakla birlikte, esas olarak, sahibi bulunduğu gayrimenkulü "konut" veya "iş yeri" olarak kiraya veren gerçek kişilerin, bu gelirlerinin beyan ve vergilendirme esasları hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Ayrıca daha kolay anlaşılabilmesi amacıyla, hemen hemen her konuya ilişkin açıklamalar örneklerle desteklenmiştir.

"Kira Gelirlerinin Vergilendirilmesi-2022" adlı bu Rehber'in, 2022 yılında konut veya iş yerinden kira geliri elde eden gerçek kişilerin karşı karşıya oldukları güçlükleri aşmalarında yardımcı olmasını ümit ediyoruz.

Saygılarımızla,
EY Türkiye

"Kira Gelirlerinin Vergilendirilmesi-2022" adlı Rehber'imiz gerçek kişilerin kira gelirlerinin vergilendirilmesi ile ilgili genel bilgi vermek amacıyla ve **14 Şubat 2023** tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan vergi yasalarının ilgili hükümleri dikkate alınarak EY uzmanları tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışmada yer alan bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Vergi mevzuatımızın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.

I. Mükellefiyet

A. Tam mükellef gerçek kişiler

Türkiye’de yerleşmiş olan veya yerleşmiş sayılan kişiler Gelir Vergisi Kanunu açısından “tam mükellef” kabul edilmektedir. Bu kişiler, Türkiye içinde ve dışında elde ettikleri kazanç ve iratların tamamı üzerinden vergilendirilirler.

- ▶ İkametgahı Türkiye’de bulunanlar ve
- ▶ Bir takvim yılı içinde Türkiye’de devamlı olarak altı aydan fazla oturanlar (geçici ayrılmalar Türkiye’de oturma süresini kesmez),

Türkiye’de yerleşmiş sayılır.

Öte yandan, resmi daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye’de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup adı geçen daire, müessese, teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşları da tam mükellef olarak vergilendirilirler.

Belli ve geçici bir görev veya iş için Türkiye’ye gelenler, Türkiye’de altı aydan fazla kalsalar dahi Türkiye’de yerleşmiş sayılmazlar.

B. Dar mükellef gerçek kişiler

Türkiye’de yerleşmiş olmayan kişiler Gelir Vergisi Kanunu açısından “dar mükellef” kabul edilmektedir. Bu kişiler sadece Türkiye’de elde ettikleri kazanç ve iratlar üzerinden vergilendirilirler.

Yurt dışında çalışma ve oturma izni olan Türk vatandaşları da vergi uygulamaları bakımından “dar mükellef” olarak kabul edilmektedirler.

Dar mükellef gerçek kişilerin gelirlerinin tamamının Türkiye’de tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan ücretlerden, serbest meslek kazançlarından, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile diğer kazanç ve iratlardan ibaret olması durumunda, bu gelirler için beyanname verilmez.

II.

Gayrimenkul sermaye iradının (Kira gelirleri) tanımı ve kapsamı

A. Gayrimenkul sermaye iradına konu mal ve haklar

Gelir Vergisi Kanunu'nda gerçek kişilerin vergiye tabi olabilecek gelir ve kazançları 7 başlık halinde sayılmıştır. Bunlardan biri de gayrimenkul sermaye iradı (GMSİ) ya da toplumda yaygın olarak bilinen adıyla kira gelirleridir.

Gayrimenkul sermaye iradı, ilgili Kanun'un 70. maddesinde sayılan mal ve hakların gerçek kişiler tarafından kiraya verilmesinden sağlanan gelirleri ifade eder. Söz konusu maddede sayılan mal ve haklar aşağıda sıralanmıştır:

- ▶ Arazi ve bina gibi gayrimenkuller,
- ▶ Gemi ve gemi payları,
- ▶ Motorlu nakil ve cer vasıtaları,
- ▶ Maden suları, menba suları, madenler, taş ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri, tuğla ve kiremit harmanları, tuzlalar ve bunların mütemmim cüzileri ve teferruatları,
- ▶ Voli mahalleri ve dalyanlar,
- ▶ Gayrimenkullerin ayrı olarak kiraya verilen mütemmim cüzileri ve teferruatı ile bilumum tesisatı, demirbaş eşyası ve döşemeleri,
- ▶ Gayrimenkul olarak tescil edilen haklar (irtifak, intifa ve kaynaklardan yararlanma hakkı gibi),
- ▶ Arama, işletme ve imtiyaz hakları ve ruhsatları, ihtira beratı, alametifarika, marka, ticaret unvanı, her türlü teknik resim, desen, model, plan, sinema ve televizyon filmleri, ses ve görüntü bantları, sanayi ve ticaret ve bilim alanlarında elde edilmiş bir tecrübeye ait bilgilerle gizli bir formül veya bir imalat usulü üzerindeki kullanma hakkı veya kullanma imtiyazı,
- ▶ Telif hakları.

Yukarıdaki mal ve hakların sadece sahipleri tarafından değil, mutasarrıfları, zilyetleri, irtifak ve intifa hakkı sahipleri tarafından kiraya verilmesinden elde edilen gelirler de gayrimenkul sermaye iradı sayılmaktadır. Hatta bu mal ve hakların kiracıları tarafından kiraya verilmesinden elde edilen gelirler de gayrimenkul sermaye iradı olarak kabul edilmektedir.

Örneğin; komşusunun bahçesinin bir bölümü üzerinde adına irtifak hakkı tesis edilen kişinin, bu yeri üçüncü bir kişiye kiralaması halinde, buradan sağlanacak kira geliri, irtifak hakkı sahibine ait olacaktır ve mükellefiyetle ilgili ödevler onun tarafından yerine getirilecektir.

Aynı şekilde, eşlerden biri adına tapuda kayıtlı bulunan bir gayrimenkul üzerine diğer eş adına intifa hakkı tesis edildiği durumda, adına intifa hakkı tesis edilen tarafından bu gayrimenkulün kiralanması halinde, gayrimenkul sermaye iradı mükellefiyeti, gayrimenkulün maliki olan eşe değil, adına intifa hakkı tesis edilen eşe ait olacaktır.

Yukarıda sayılan gelirler ticari işletmeler tarafından elde edildiğinde, bu gelirlerin ticari kazançta dâhil edilmesi gerekmektedir. Bu durumda söz konusu kira gelirlerine, gayrimenkul sermaye iratlarının (GMSİ) vergileme esasları değil, "ticari kazanç"ın vergileme esasları uygulanacaktır.

Ticari işletmenin sahibine ait olmakla birlikte, işletmeye dâhil olmayan gayrimenkullerin iş yeri veya konut olarak kiraya verilmesinden elde edilen gelirler ise gayrimenkul sermaye iradı olarak kabul edilmektedir. Bu gelirlerin işletme sahibinin vereceği yıllık gelir vergisi beyannamesinin "gayrimenkul sermaye iratları" bölümünde beyan edilmesi gerekir.

Diğer taraftan gayrimenkullerin alım satımından sağlanan kazançların, gayrimenkul sermaye iradı olarak değil, "değer artış kazancı" olarak vergilendirilmesi gerektiği unutulmamalıdır.

Yukarıda sayılan mal ve haklardan uygulamada en çok, gayrimenkullerin iş yeri veya konut şeklinde kiraya verilmesiyle karşılaşırız. Bu Rehber'de, gayrimenkul sermaye iratlarına ilişkin bazı genel açıklamalar yapılmakla birlikte, esas olarak, sahibi bulunduğu gayrimenkulü "konut" veya "iş yeri" olarak kiraya veren gerçek kişilerin bu gelirlerinin beyan ve vergilendirme esaslarına değinilmektedir. Konunun daha kolay anlaşılabilmesi amacıyla, hemen hemen her konuya ilişkin açıklamalar örneklerle desteklenmiştir.

B. Gayrimenkul sermaye iradı olarak değerlendirilen bazı gelirler

1. Taksi plakalarının kiralanmasından elde edilen gelirler

Gerçek kişilerin sahip oldukları taksi plakalarını kiraya vermesi nedeniyle elde ettikleri gelirler gayrimenkul sermaye iradı (GMSİ) olarak kabul edilmektedir. Ticari işletmenin sahibine

ait olmakla beraber, ticari işletmeye dâhil olmayan plakaların kiralınmasından elde edilen gelirler de GMSİ sayılmaktadır.

Ticari bir işletmeye dâhil plakaların kiralınmasından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde ise "ticari kazanç" hükümleri geçerlidir.

2. Binaların dış yüzeylerine konulan reklam panolarından elde edilen gelirler

Bu panoların konulduğu alanlar her ne kadar apartman yönetimleri tarafından kiraya verilse de elde edilen gelirlerin kat maliklerine ait olduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu gelirlerin vergilendirilip vergilendirilmemesi de kat malikleri bazında ele alınması gereken bir konudur. Daha açık bir ifade ile söz konusu alanların kiralınmasından elde edilen gelirin kat maliklerinin hissesine düşen kısmının, belli şartlarla kat malikleri tarafından ayrı ayrı gayrimenkul sermaye iradı olarak beyan edilmesi gerekmektedir.

Buna göre apartman yönetimince bu iş dolayısıyla alınan kira bedelleri, kat maliklerine dağıtılsa da dağıtılsa da kat maliklerinin bu gelir dolayısıyla vergi yükümlülüğü bulunmaktadır.

3. Ürün olarak tahsil edilen arazi kiralari

Yapılacak tarımsal faaliyete iştirak etmeksizin, sahibi olduğu araziye, oradan elde edilecek ürünün belli bir kısmı karşılığında başkasının kullanımına veren kişi çiftçi sayılmaz. Bu kişilerin elde ettiği gelir gayrimenkul sermaye iradı olarak kabul edilmektedir.

4. Kiracının satışının belli bir yüzdesi şeklinde belirlenen kiralari

Gayrimenkulün bir ticari işletmeye kiralınması ve kira bedelinin de taraflarca bu işletmenin üretim veya satış tutarının ya da kârının belli bir yüzdesi olarak tespit edilmesi durumunda, gayrimenkul sahibi tarafından elde edilen fayda, gayrimenkul sermaye iradidir ve gayrimenkul sermaye iratlarının vergilendirilme usullerine tabidir.

Ancak kira bedelinin, söz konusu işletmenin kâr ve zararına katılma şeklinde belirlendiği durumlarda, bir adi ortaklığın varlığının kabul edilmesi gerekecektir. Bu şekilde elde edilen gelir gayrimenkul sermaye iradı olarak değil, ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilmelidir.

C. Kira gelirlerinde KDV uygulaması

Kiralari KDV'ye tabi olup olmadığı, kiraya verilen gayrimenkulün iktisadi işletmeye dâhil olup olmamasına göre değişiklik arz etmektedir. Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1. maddesi uyarınca, Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. maddesinde sayılan mal ve hakların kiralınması işlemleri KDV'ye tabidir. Ancak aynı Kanun'un 17. maddesinin 4. fıkrasının (d) bendinde, iktisadi işletmelere dâhil olmayan gayrimenkullerin kiralınması işlemlerinin KDV'den istisna olduğu hükmü yer almaktadır.

Buna göre iktisadi işletmeye dâhil olan gayrimenkullerin kiralınmasından elde edilen hasılat üzerinden KDV hesaplanması gerekirken, iktisadi işletmeye dâhil olmayan gayrimenkullerin kiraya verilmesi durumunda alınan kira bedeli üzerinden ise KDV hesaplanmayacaktır.

D. Kurumların elde ettiği kira gelirlerinin vergilendirilmesi

Kurumlarca elde edilen gelirler, kaynağı ne olursa olsun kurum kazancı olarak değerlendirilmektedir. Bu kazancın tespiti ticari kazanç hükümlerine göre yapılır.

Bu nedenle kurumların aktiflerine kayıtlı olan mal ve hakların kiralınması karşılığı elde ettikleri kira gelirleri de tutarı ne olursa olsun, kurumun elde ettiği diğer kazançlarla birlikte kurum kazancı olarak yıllık kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan edilmelidir.

E. Dar mükelleflerin elde ettiği kira gelirlerinin vergilendirilmesi

1. Dar mükellef gerçek kişiler

Dar mükellef gerçek kişilere ait gayrimenkullerin iş yeri olarak kiralınması karşılığında alınan bedeller, üzerinden stopaj yapılmış olması şartıyla, tutarı ne olursa olsun beyan edilmez.

Bu kişilerin sahibi oldukları konutlardan elde ettikleri kira gelirleri ise 2022 yılı için 9.500 TL olarak uygulanan istisna tutarını aşmadığı sürece beyan edilmeyecektir. İstisna tutarını aşan konut kira geliri elde edilmesi durumunda ise aşan kısmın, giderler düşüldükten sonra kalan tutarının beyan edilmesi gerekir.

Oturma ve çalışma izni olarak altı aydan daha uzun bir süredir yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları, vergi uygulamaları bakımından dar mükellef olarak kabul edilmektedirler. Bu kişilerin, Türkiye'de bulunan gayrimenkullerini iş yeri olarak kiraya vermeleri durumunda, kira tutarları üzerinden gelir vergisi stopajı yapılmış olması şartıyla, bu gelirlerini tutarı ne olursa olsun beyan etmeyeceklerdir.

Söz konusu kişilerin, konut olarak kiraya verdikleri gayrimenkullerden sağladıkları kira gelirleri toplamının 9.500 TL'den daha az olması halinde de beyanname vermeleri söz konusu olmayacaktır. İstisna tutarını aşan konut kira geliri elde edilmesi durumunda ise aşan kısmın giderler düşüldükten sonra kalan tutarının beyan edilmesi gerekir.

2. Dar mükellef kurumlar

Dar mükellef kurumların kira gelirleri tevkifat yoluyla vergilendirilir. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 30. maddesi uyarınca dar mükellef kurumların elde ettikleri gayrimenkul sermaye iratları üzerinden, bu gelirleri onlara sağlayanlar tarafından tevkifat yapılması gerekmektedir.

Tevkifatın oranı %20 olarak belirlenmiştir. Bu oran, finansal kiralama faaliyetlerinden sağlanacak gayrimenkul sermaye iratlarında %1 olarak uygulanmaktadır.

Dar mükellef gerçek kişi ve kurumların mukim olduğu ülke ile Türkiye arasında imzalanmış Çifte Vergilendirmeyi Önleme (ÇVÖ) Anlaşması varsa anlaşma hükümleri de dikkate alınabilecektir. Anlaşma hükümleri kapsamında işlem yapılabilmesi için, dar mükellefin, mukim olduğu ülkenin yetkili makamından mukimlik belgesi alması gerekmektedir.

Gayrisafi hasıllata dâhil olan unsurlar ve elde etme

A. Gayrisafi hasıllat ve kiranın tahsil edilmesi

Gayrisafi hasıllat, GVK'nın 70. maddesinde sayılan mal ve hakların kiraya verilmesinden, bir takvim yılı içinde, o yıla veya geçmiş yıllara ilişkin olarak, nakit veya aynî olarak tahsil edilen kira bedellerini ifade eder. Gayrimenkul sermaye iradında gelirin elde edilmesinde "tahsilat esası" benimsenmiştir. Bu esas uyarınca, kira gelirlerinin vergiye tabi olabilmesi için mutlaka tahsil edilmiş olması gerekmektedir.

Buna göre gayrimenkulünü kiraya verenin;

- Bilgisine girmiş olması kaydıyla, bu kişi adına, bankaya, kamu müessesesine, icra dairesine, notere veya postaya para yatırılması,
- Kira alacağıнын, kiracının talebi doğrultusunda başka bir kişiye devredilmesi veya kiracıya olan borçla takas edilmesi,

hallerinde kira geliri tahsil edilmiş sayılmaktadır.

B. Geçmiş yıllara ilişkin olarak tahsil edilen kiralalar

Kira gelirlerinde elde etme "tahsil esası"na bağlanmış olduğu için, herhangi bir sebeple tahsil edilmemiş olan kira bedelleri yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmez. Bu kiralaların sonraki yıllarda tahsil edilmesi durumunda, tahsilatın gerçekleştiği yılın gelirine dâhil edilmesi gerekmektedir.

Örnek

Ücretli çalışan biri tarafından kiraya verilen bir konuttan 2022 yılında 78.000 TL kira tahsilatı yapılmıştır. Tahsil edilen bu tutarın;

- 48.000 TL'si 2022 yılına,
- 30.000 TL'si ise 2021 yılına,

ilişkindir. Bir başka deyişle, kiracı 2021 yılında ödemediği kirayı da 2022 yılında ödemiştir.

2021 yılında kiralalar tahsil edilemediği için, 30.000 TL'lik kiranın 2021 yılında beyan edilmesi söz konusu değildir.

Diğer taraftan tahsil edildiği yılın gayrisafi hasıllat tutarına önceki yıllara ilişkin olarak tahsil edilen tutarların da dâhil edilmesi gerekmektedir. Buna göre 2021 ve 2022 yılına ilişkin olarak 2022 yılında tahsil edilen toplam 78.000 TL tutarındaki kira bedeli, 2022 yılına ilişkin beyanname ile beyan edilecektir.

Beyan sırasında 78.000 TL tutarındaki toplam gayrisafi hasıllattan, 2022 yılı için geçerli olan 9.500 TL'lik istisna tutarı ile giderler düşülecek, kalan tutar, 2022 yılına ilişkin gelir

vergi beyannamesi ile 2023/Mart ayının sonuna kadar beyan edilerek hesaplanan vergi iki taksitte ödenecektir.

C. Peşin tahsil edilen kiralalar

Gelecek yıllara ait olup peşin tahsil edilen kiralalar ilgili oldukları yılın/yılların geliri olarak dikkate alınır. Bu nedenle bu tutarlar tahsil edildikleri yılın gayrisafi hasıllatına dâhil edilmezler.

Ancak bu uygulamanın iki istisnası vardır. Ölüm veya memleketi terk halinde peşin tahsil edilen kiralaların da söz konusu olayların meydana geldiği yılın geliri olarak beyan edilip, vergilendirilmesi gerekmektedir.

Örnek

Mükellef (B) sahip olduğu gayrimenkulü 2022 yılının başında aylık 4.000 TL'den kiraya vermiş ve kiracıdan 2 yıllık kirayı 2 Ocak 2022 günü peşin olarak tahsil etmiştir.

Bu durumda 48.000 TL (4.000 x 12) 2022 yılının, 48.000 TL de 2023 yılının hasıllatı kabul edilecektir. Ancak (B)'nin 2022 yılı içerisinde ölmesi veya memleketi terk etmesi halinde, tahsil ettiği kira bedelinin tümü (96.000 TL) 2022 yılının hasıllatı sayılacaktır.

D. Döviz cinsinden tahsil edilen kiralalar

Kira bedelinin miktarı gibi ödemenin yapılacağı para cinsi de taraflar arasında serbestçe belirlenebilir. Kira bedelinin yabancı para cinsinden belirlendiği durumlarda, gayrisafi hasıllat, bedelin tahsil edildiği tarihte geçerli olan T.C. Merkez Bankası döviz alış kuru kullanılmak suretiyle Türk Lirasına çevrilerek hesaplanır.

Örnek

2022/Mart ayının başında kiraya verilen bir gayrimenkulden, ilk kira bedeli olarak 2.000 ABD Doları, 1 Mart 2022'de tahsil edilmiştir. Tahsil tarihindeki Merkez Bankası döviz alış kuru 1 ABD Doları = 13,8286 TL'dir.

Buna göre mart ayında elde edilen kira bedelinin TL karşılığı 27.657,20 TL (2.000 x 13,8286) olarak hesaplanacaktır.

E. Aynî olarak tahsil edilen kiralalar

Bazı durumlarda kira bedelinin nakit olarak değil de ayın (TDK: nesne) olarak tahsil edildiği görülmektedir. Aynî olarak tahsil edilen kiralaların beyanında dikkate alınacak tutarın, Vergi Usul Kanunu'nun "emsal bedel"e ilişkin düzenlemeleri kapsamında tespit edilmesi gerekmektedir.

Kiracı tarafından gayrimenkulü genişletecek veya gayrimenkulün iktisadi değerini devamlı surette artıracak şekilde gayrimenkule eklenen kıymetler, kira dönemi sonunda bedelsiz olarak gayrimenkul sahibine bırakılırsa, bu kıymetlerin emsal bedeli de devir tarihi itibarıyla aynı olarak elde edilmiş kira bedeli sayılır.

Örnek

Emekli (C)'nin sahibi bulunduğu apartman dairesini konut olarak kiraya verdiğini kabul edelim. (C) uzun yıllardır evinde oturan kiracısı ile 2022 yılı başından itibaren aylık 3.500 TL kiraya anlaşmıştır. Kiracı kendi kusurundan dolayı kullanılamaz hale gelen dairenin ahşap kapısını, 2022/Temmuz ayında değiştirerek yerine çelik kapı taktırmıştır. Ancak kiracının Eylül ayında tayini çıkmış ve çelik kapı bedelini ev sahibinden tahsil etmeden, 30 Eylül 2022 tarihinde evi boşaltmıştır. Kiracı bütün kiralalarını zamanında ödemiştir. Ev sahibi 1 Kasım'da evini tekrar kiraya vermiş ve yeni kiracıdan kasım ve aralık aylarına ilişkin toplam 9.000 TL (4.500 x 2) kira tahsil etmiştir.

Ev sahibi kiracı tarafından taktırılmış olan çelik kapının değerinin tespiti için Takdir Komisyonuna başvurmuş ve Takdir Komisyonu tarafından çelik kapının değeri 5.000 TL olarak belirlenmiştir. Bu durumda ev sahibi tarafından 2022 yılında elde edilen gayrisafi hasılat aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

İlk kiracıdan tahsil edilen kiralalar (3.500 x 9)	31.500
Çelik kapının emsal bedeli	5.000
İkinci kiracıdan tahsil edilen kiralalar (4.500 x 2)	9.000
Toplam gayrisafi hasılat	45.500

F. Kiranın banka aracılığıyla ödeme zorunluluğu

İş yeri kiralalarında, herhangi bir tutar sınırlaması olmaksızın kiraya ilişkin tahsilat ve ödemelerin, banka veya Posta ve Telgraf Teşkilatı (PTT) Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi zorunluluğu vardır.

Konutlarda ise bu zorunluluk (her bir konut için) 500 TL ve üzerindeki kira ödeme ve tahsilatları için geçerlidir.

Ancak konutlarını haftalık, günlük veya benzeri şekilde kısa süreli olarak kiraya verenlerin bu konutlardan elde ettikleri kira gelirlerine ilişkin tahsilatlarını, tutarına bakılmaksızın banka veya PTT Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen belgelerle tevsik etmeleri gerekmektedir. Bu düzenleme 1 Temmuz 2017 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere uygulanmaktadır.

Banka veya PTT Genel Müdürlüğü aracı kılınmak suretiyle, para yatırma veya havale, çek veya kredi kartı gibi araçlar kullanılmak suretiyle yapılan tahsilat ve ödemeler karşılığında dekont veya hesap bildirim cetvelleri düzenlendiğinde, bu belgeler tevsik edici belge olarak kabul edilmektedir. Bankaların internet şubeleri üzerinden yapılan ödeme ve tahsilatlar da aynı kapsamdadır.

Söz konusu zorunluluklara uymayanlara Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355. maddesinde mükellefiyet türüne göre ayrı olarak belirlenen tutarlardan az olmamak üzere, her bir işlem için bu işleme konu tutarın %5'i oranında özel usulsüzlük cezası kesilir. 2022 yılında uygulanan özel usulsüzlük cezası tutarlarına Rehber'in "X. Pratik bilgiler-2022" bölümünde "10. Özel usulsüzlük cezaları-VUK mük. md. 355" başlığı altında yer verilmiştir.

IV.

Kira gelirlerinde tevkifat (vergi kesintisi) uygulaması

A. Tevkifata tabi kira ödemeleri

Tevkifat (vergi kesintisi-stopaj), kiralamaya konu olan mal ve hakların sahiplerinin gelir vergilerinde mahsup edilmek üzere, kira ödemesi aşamasında, kiracı tarafından yapılan vergi kesintisidir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. maddesinde sayılan mal ve hakların (Bakınız Rehber'in "II/A. Gayrimenkul sermaye iradına konu mal ve haklar" başlıklı bölümü) gerçek kişiler veya Kanun'da sayılan bazı kurumlar tarafından kiraya verilmesinden elde edilen gelirler, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesi kapsamında tevkifat kapsamındadır. Bu tevkifat, kira bedelinin nakden veya hesaben (avans olarak ödemeler de dâhil) ödendiği sırada yapılır. Tevkifata tabi kira ödemelerine ilişkin bilgiler aşağıda dikkatinize sunulmaktadır:

1. Gerçek kişiler tarafından kiraya verilen gayrimenkuller

Gerçek kişiler tarafından iş yeri olarak kiraya verilen gayrimenkullerden elde edilen gelirler tevkifat kapsamındadır. Tevkifat yapmak zorunda olan kişi ve kurumlar ise Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesinde sayılmıştır.

Bu kişi ve kurumların, gerçek kişilere yaptıkları iş yeri kira ödemeleri üzerinden kestikleri vergiler (tevkifat); gerçek kişilerin bu gelirlerini beyan etmesi durumunda, beyannamede hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilebilmektedir.

Kiralanan gayrimenkulün ticari işletmenin aktifine kayıtlı olması durumunda ise ödenen kiralardan tevkifat yapılmayacaktır.

Bunun yanında gerçek kişiler tevkifat yapmak zorunda olanlar arasında sayılmadığından, gerçek kişiler tarafından diğer gerçek kişilere konut olarak kiralanan gayrimenkullere ilişkin ödenen kiralardan tevkifat yapılmamaktadır.

Diğer taraftan bir gayrimenkulün hem konut hem de iş yeri olarak kullanılıyor olması durumunda, bu gayrimenkul için ödenen kira bedelinin tamamı üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılması gerektiği unutulmamalıdır.

2. Vakıflar ve dernekler tarafından kiraya verilen gayrimenkuller

Gerçek kişilerin yanı sıra, dernek ve vakıflara ait gayrimenkullerin kiralınması karşılığında bunlara yapılan kira ödemeleri de gelir vergisi tevkifatı kapsamındadır. Ancak Vakıflar Genel Müdürlüğüne yönetilen ve temsil edilen vakıflara (mazbut vakıf) yapılan kira ödemelerinden tevkifat yapılmamaktadır.

Tevkifat uygulamasında derneğin, kamuya yararlı dernek olması ya da vakfın Bakanlar Kurulunca/Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış bir vakıf olmasının önemi yoktur. Başka bir deyişle, mazbut vakıflar hariç, hiçbir ayırım yapılmaksızın tüm dernek veya vakıflara ödenen kira bedellerinden bu kesintinin yapılması gerekmektedir.

Aynı şekilde; sendikalar, ticaret odaları, sanayi odaları, ticaret borsaları, esnaf odaları ve bunların birlikleri ile diğer mesleki kuruluşlara ait oda ve birlikler, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıklarına yapılan kira ödemeleri de gelir vergisi tevkifatı kapsamında bulunmaktadır.

3. Kooperatifler tarafından kiraya verilen gayrimenkuller

Kooperatiflere ait gayrimenkullerin kiralınması karşılığında bunlara yapılan kira ödemeleri üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekmektedir. Söz konusu kira ödemeleri üzerinden yapılacak vergi kesintisinde, kooperatifin türü, mükellef veya muaf olup olmamasının bir önemi bulunmamaktadır.

4. Yabancı devletler ve uluslararası kurumlar tarafından kiraya verilen gayrimenkuller

Gelir Vergisi Kanunu uyarınca yabancı devletlere, yabancı kamu idare ve kuruluşları ile uluslararası kuruluşlara ait diplomatik statüsü bulunmayan gayrimenkullerin kiralınması karşılığında bunlara yapılan kira ödemeleri üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekmektedir.

B. Tevkifat yapmak zorunda olanlar

Ticaret şirketleri ile gerçek gelirlerini beyan etmek zorunda olan ticaret ve serbest meslek erbabı, yukarıda belirtilen gayrimenkulleri kiraladıkları durumda, nakden veya hesaben yaptıkları ödemeler üzerinden, gelir vergisi tevkifatı (vergi kesintisi-stopaj) yapmaya mecburdurlar.

Aynı şekilde; kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonlarını yönetenler ile zirai kazançlarını bilanço veya işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçilerin de nakden veya hesaben yaptıkları kira ödemeleri üzerinden vergi kesintisi yapmaları gerekmektedir.

Ancak sayılan kişilerin, kira ödemeleri üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapma yükümlülüklerinin, ticari, zirai veya mesleki faaliyetleri kapsamında yaptıkları kiralama ile ilgili olduğu unutulmamalıdır. Bunların, kendilerinin ve ailelerinin ikamet amacıyla, mesken olarak kiraladıkları gayrimenkuller için ödedikleri kiralar, gelir vergisi tevkifatına tabi değildir.

Diğer taraftan kazancı basit usulde belirlenen ticari kazanç sahibi mükellefe iş yeri olarak kiralanan gayrimenkulün kira bedeli üzerinden, bu mükellefler tarafından gelir vergisi tevkifatı yapılmadığını da hatırlatmak isteriz.

C. Tevkifat oranı

Yukarıda sayılan gayrimenkullerin, yasa uyarınca tevkifat yapmak zorunda olan kişi ve kurumlara kiralınması durumunda, ödenen kira bedelleri üzerinden %20 oranında tevkifat yapılması gerekmektedir.

Gayrimenkul sahibi adına kiracı tarafından yapılan vergi kesintileri, gayrimenkul sahibinin bu gelirleri dolayısıyla yıllık gelir vergisi beyannamesi vermesi halinde, beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir.

D. Emsal kira bedeli esası kapsamında tevkifat uygulaması

GVK'nın 73. maddesinde, emsal kira bedeli esasının uygulanmayacağı haller (Bakınız Rehber'in "VII. Emsal kira bedeli uygulaması" başlıklı bölümü) sayılmıştır. Bunlardan ilk 3 tanesinin uygulanabilmesi için gayrimenkulün konut olarak kiraya verilmesi şartı vardır. Gerçek kişilere konut olarak kiraya verilen gayrimenkullerle ilgili kira ödemeleri tevkifata tabi değildir. Bu durumda gayrimenkulün, 73. maddenin ilk 3 sırasında sayılan kişilere bedelsiz veya emsal bedelden daha düşük bir bedele kiralınması durumunda tevkifat (vergi kesintisi) yapılması söz konusu olmayacaktır.

Gayrimenkulün, 4. sırada sayılan kamu kurum ve kuruluşlarına bedelsiz olarak kiraya verilmesi durumunda ise bu kurumlar tarafından kira olarak herhangi bir bedel ödenmediği için tevkifat yapılmayacaktır. Ancak gayrimenkulün sözü geçen kurum ve kuruluşlara emsal bedelden daha düşük bir bedelle kiraya verilmesi durumunda, ödenen kira bedeli üzerinden, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekmektedir.

E. Peşin kira ödemelerinde tevkifat uygulaması

Kiracılar tarafından peşin ödenen kira bedelleri üzerinden, ödemenin yapıldığı tarihte gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekir. Kesilen bu vergiler de kiranın ödendiği döneme ilişkin olarak ertesi ay verilen muhtasar ve prim hizmet beyannamesine (MPHB) dâhil edilir.

Örnek

Mükellef (A) sahibi olduğu gayrimenkulü bir şirkete 2022/Ocak ayı başından geçerli olmak üzere iş yeri olarak kiraya vermiştir. Ocak başında imzalanan kira sözleşmesinde aylık kira bedeli 2022 yılı için brüt 10.000 TL olarak belirlenmiş ve 5 aylık net kira bedeli (40.000 TL) Ocak 2022'de peşin olarak mal sahibine ödenmiştir.

Peşin ödenen kira bedeli üzerinden tevkifat tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

2022/Ocak-Mayıs brüt kira (10.000 x 5)	50.000
Hesaplanan tevkifat (50.000 x %20)	10.000
Ödenen net kira bedeli (50.000 - 10.000)	40.000

Kiracı şirket tarafından 10.000 TL'lik tevkifatın tamamı, 2022/Ocak dönemine ilişkin muhtasar ve prim hizmet beyannamesine (MPHB) dâhil edilmiş olmalıdır. Söz konusu beyannamenin, 2022/Şubat ayının 26'sına kadar vergi dairesine verilmiş olması ve vergilerin de aynı tarihe kadar ödenmiş olması gerekmektedir.

Mal sahibi (A) ise Ocak-Mayıs/2022 dönemine ilişkin peşin tahsil ettiği kiralar ile 2022 yılına ilişkin tahsil ettiği diğer kiraların toplamını, 2023 yılının mart ayında vereceği beyannamesine dahil edecektir. Beyanname üzerinden hesaplanan vergiden, yıl içerisinde kiracı şirket tarafından kesilmiş olan vergiler mahsup edilecektir.

F. Net olarak anlaşılan kira ödemelerinde tevkifat uygulaması

Kira bedelinin taraflarca vergi hariç olarak belirlendiği durumlarda gelir vergisi tevkifatı, ödenen net tutar üzerinden hesaplanmaz. Bu tutarın önce tevkifat oranına göre brütleştirilmesi, vergi kesintisinin de brüt tutar üzerinden yapılması gerekir. Net ödenen kira bedelinin brütleştirilmesinde aşağıdaki formül kullanılmaktadır:

$$\text{Brüt tutar} = \frac{\text{Net tutar}}{(1 - \text{tevkifat oranı})}$$

Örnek

Taraflarca aylık net 4.000 TL olarak anlaşılan iş yeri kirasının, %20'lik tevkifat oranına göre brüt tutarı ve tevkifat tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

$$\text{Brüt kira tutarı} = \frac{4.000}{(1 - 0,20)} = \frac{4.000}{0,80} = 5.000,00 \text{ TL}$$

$$\text{Hesaplanan tevkifat} = 5.000 \times \%20 = 1.000 \text{ TL}$$

G. Gelir vergisi tevkifatının beyan ve ödeme süreleri

Kira bedeli üzerinden yapılan gelir vergisi tevkifatının (kesilen vergilerin), bağlı bulunulan vergi dairesine muhtasar ve prim hizmet beyannamesi (MPHB) ile beyan edilmesi gerekir. Ticari, zirai ve mesleki faaliyetlerinden dolayı gerçek usulde vergilendirilen gelir vergisi mükellefleri ile kurumlar vergisi mükellefleri söz konusu beyannamelerini izleyen ayın 26'sı gece yarısına kadar sistem üzerinden onaylamak suretiyle göndermek zorundadırlar.

Beyanname üzerinde gösterilen verginin de aynı süre içerisinde ödenmesi gerekmektedir. Ayın 26. gününün tatile rastlaması durumunda, beyan veya ödeme süreleri izleyen ilk iş gününe uzar.

H. Gelir vergisi tevkifatının yapılmamasında sorumluluk

Kira bedelini ödeyen (kiracı), vergi kanunları bakımından vergi sorumlusu olarak kabul edilmiştir. Bu sıfatı ona, kira ödemesi yaptığı sırada vergiyi kesme ve Kanun'da belirlenen süreler içinde vergi dairesine beyan edip yatırma sorumluluğunu yüklemektedir.

Tevkifat yapmama veya eksik yapma fiili ile sebep olunan vergi ziyanının (kayı) sorumluluğu ve sonuçları (gecikme faizi, vergi ziyaı cezası) tamamen, kira ödemesini yapan kiracıya aittir.

V.

Kira gelirlerinde istisna ve beyan sınırı uygulamaları

A. İstisna ve beyan sınırı arasındaki farklar

İstisna, vergi kanunları uyarınca bazı gelirlerin vergi dışı bırakılmasıdır. Gelir Vergisi Kanunu'nun 21. maddesi uyarınca, gerçek kişiler tarafından 2022 yılında konut olarak kiraya verilen gayrimenkullerden elde edilen gelirlerin 9.500 TL'si gelir vergisinden istisnadır. Buna göre 2022 yılı içerisinde örneğin 8.000 TL konut kira geliri elde eden bir kişi bu gelirini beyan etmeyecektir.

2022 yılında iş yerlerinden elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan kira gelirleri için ise 70.000 TL'lik bir beyan sınırı söz konusudur. Örneğin bir kişi, kiraya verdiği iş yerinden 2022 yılında 60.000 TL brüt gelir elde ettiyse ve kiracı tarafından kiralar üzerinden vergi kesintisi (tevkifat) yapıldıysa, bu gelir de beyan edilmeyecektir. Buraya kadar istisna ile beyan sınırı arasında bir fark yok gibi görünmektedir.

Fark yukarıda belirtilen istisna ve beyan sınırlarından fazla gelir elde edildiğinde ortaya çıkmaktadır. Örneğin bir gerçek kişinin, konut olarak kiraya verdiği gayrimenkulden 2022 yılında 16.000 TL kira geliri elde ettiğini varsayalım. Bu durumda söz konusu gelirin 9.500 TL'si gelir vergisinden istisna olduğundan, istisna tutarı aşan kısım beyan edilecektir. Yani bu kişi tarafından 2022 yılına ilişkin beyannamede, hesaplanan 6.500 TL'lik (16.000 - 9.500) gelirden, giderler düşüldükten sonra kalan tutar beyan edilecektir.

2022 yılında 100.000 TL brüt iş yeri kira geliri elde eden bir kişi ise bu tutar 70.000 TL'lik beyan sınırını aştığı için, aşan kısmı değil, gelirin tamamı olan 100.000 TL'yi beyan etmek zorundadır. Beyan edilecek tutarın tespitinde bu gelirden sadece giderler (gerçek veya götürü) düşülecektir. İstisna ve beyan sınırı arasındaki fark bu örneklerle daha net anlaşılmaktadır.

B. Konut kira gelirlerinde istisna uygulaması

1. İstisnanın uygulanacağı gelirler ve istisna tutarı

Kira gelirlerinde sadece, gayrimenkullerin mesken olarak kiraya verilmesinden sağlanan hasılat için bir istisna uygulaması söz konusudur. İstisna tutar, her yıl yeniden belirlenmektedir. 2022 yılında elde edilen konut kira gelirleri için bu istisna 9.500 TL olarak uygulanmaktadır.

Bu nedenle sahibi oldukları meskenlerden 2022 yılında elde ettikleri (tahsil ettikleri) kira gelirleri toplamı 9.500 TL'den az olanlar, bu gelirleri için beyanname vermeyeceklerdir. Bu tutarı aşan konut kira gelirleri elde edilmesi durumunda ise aşan tutarın beyan edilmesi gerekmektedir.

İş yeri olarak kiraya verilen gayrimenkuller ile hakların kiralanmasından elde edilen gelirler için istisna uygulaması söz konusu değildir.

a. Ortak konuttan elde edilen kiralarda istisna uygulaması

Aynı konuta birden fazla kişinin sahip olması durumunda (karı-koca olmaları durumu değiştirmez), 2022 yılında bunların her birinin hissesine düşen kira payının, 9.500 TL'yi aşması halinde yıllık gelir vergisi beyannamesi verme zorunluluğu doğmaktadır. Toplam kira bedeli istisna tutarının üzerinde olsa bile, her bir ortağın payına düşen gelirin 9.500 TL'lik istisnanın altında kalması durumunda, ortaklardan hiçbiri yıllık gelir vergisi beyannamesi vermeyecektir.

b. Birden fazla konuttan elde edilen kiralarda istisna uygulaması

Bir kişi tarafından beyan edilmesi gereken kira gelirlerinin toplamına tek bir istisna tutarının uygulanacağı unutulmamalıdır. Dolayısıyla birden fazla konuttan kira geliri elde edilmesi halinde, bunların her biri için ayrı ayrı istisnadan yararlanılması mümkün değildir. Bu durumda olan kişiler, sahip oldukları tüm konutlardan elde ettikleri kira gelirleri toplamı için tek bir istisna tutarından yararlanabileceklerdir.

Örnek

Sahibi bulunduğu 5 adet konutu kiraya veren bir kişi, bu konutlardan 2022 yılında toplam 170.000 TL kira geliri elde ettiğinde, 160.500 TL'den (170.000 - 9.500) giderleri de düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden hesaplanan vergiyi ödeyecektir.

c. Yıl içerisinde kiraya verilen konutlarda istisna uygulaması

Kiralama yılın başında ya da içinde, ne zaman yapılmış olursa olsun, o yıl elde edilen kira gelirinden istisna tutarın tamamı (2022 yılı için 9.500 TL) düşülebilir.

Örnek

2022 yılının ağustos ayında aylık 6.000 TL'ye kiraya verilen bir konuttan, yıl sonuna kadar (5 aylık sürede), 30.000 TL kira geliri elde edilmiş olsun. Gayrimenkul sahibinin bu gelirini, istisna tutarının üzerinde olması sebebiyle beyan etmesi gerekmektedir. Yılın sadece 5 aylık döneminde elde edilmiş olmasına rağmen bu tutardan, 9.500 TL'lik istisnanın tamamını indirebilir.

Götürü gider yönteminin seçilmiş olması durumunda ödenecek vergi aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	30.000
İstisna tutar (-)	9.500
İstisna sonrası kalan konut kira geliri (30.000 - 9.500)	20.500
Götürü gider (20.500 x %15) (-)	3.075
Gelir vergisi matrahı (20.500 - 3.075)	17.425
Hesaplanan (ödenecek) gelir vergisi (%15)	2.613,75

2. İstisna uygulamasından yararlanamayacak olan mükellefler

Sadece, gayrimenkullerin mesken olarak kiraya verilmesinden sağlanan hasılat için geçerli olan ve 2022 yılında 9.500 TL olarak uygulanan istisnadan yararlanamayacak olan mükellefleri aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

- Ticari, zirai veya mesleki kazancını yıllık beyanname ile bildirmek mecburiyetinde olanlar,
- İstisna haddi üzerinde konut kira geliri elde edilip beyan etmeyen veya eksik beyan edenler,
- İstisna haddinin üzerinde konut kira geliri elde edenlerden, beyana tabi olup olmadığına bakılmaksızın, elde ettikleri gelirlerin (ücret, menkul sermaye iradı, gayrimenkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve iratlar) gayri safi tutarları toplamı 250.000 TL'yi aşanlar.

Örnek

Bir çalışan 2022 yılında tek işverenden stopaj yoluyla vergilendirilmiş brüt 220.000 TL ücret geliri, bankadan yine stopaj yoluyla vergilendirilmiş 17.200 TL tutarında mevduat faizi ve konut olarak kiraya verdiği gayrimenkulden 37.200 TL kira geliri elde etmiştir. Bu kişinin başka bir geliri ve kiraya ilişkin belgeli gideri bulunmamaktadır.

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

- 2022 yılında tek işverenden elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan ücret geliri, 880.000 TL'nin altında olduğundan beyan edilmeyecektir.
- Mevduat faizleri de GVK'nın geçici 67. maddesi kapsamında stopaj yoluyla vergilendirilmiş olduğundan, tutarı ne olursa olsun yıllık gelir vergisi beyanname ile beyan edilmeyecektir.
- Konut kira geliri 2022 yılı için belirlenen 9.500 TL'lik istisna tutarından fazla olduğundan, bu gelirin beyan edilmesi gerekmektedir.
- 2022 yılında elde edilen toplam 274.400 TL'lik (220.000 + 17.200 + 37.200) gelir, 2022 yılı için geçerli olan 250.000 TL'lik sınırı aştığından, konut kira gelirinin beyanında 9.500 TL'lik istisnadan yararlanılamayacaktır.

Gelirin beyanı ve ödenecek vergi hesabı

Gayrisafi hasılat	37.200
İstisna tutar (-)	---
Kalan tutar	37.200
Götürü gider (37.200 x %15) (-)	5.580
Gelir vergisi matrahı (37.200 - 5.580)	31.620
Hesaplanan (ödenecek) gelir vergisi (%15)	4.743

C. İş yeri kira gelirlerinde beyan sınırı uygulaması

1. Beyan sınırının uygulandığı gelirler ve tutarı

Kira gelirlerinde istisna uygulaması sadece konutlardan elde edilen kira gelirleri için geçerlidir. İş yerinin kiraya verilmesinden elde edilen gelirlere bu istisna uygulanamaz. Ancak beyanname verilmeyecek gelirlerin sayıldığı Gelir Vergisi Kanunu'nun 86. maddesinde, iş yeri kira gelirleri için geçerli olan ve "beyan sınırı" olarak adlandırılan bir uygulama yer almaktadır.

Söz konusu madde uyarınca, Türkiye'de tevkifata tabi tutulmuş olmak şartıyla, beyana tabi menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarının 2022 yılı için 70.000 TL'nin altında kalması durumunda, bu gelirler beyan edilmeyecektir. Söz konusu gelirlerin bu tutarı aşması durumunda ise tamamının beyan edilmesi gerekmektedir.

Buna göre 2022 yılında iş yeri olarak kiraya verilen gayrimenkullerden elde edilen ve üzerinden vergi kesilmiş olan kiraların brüt tutarının (stopaj dâhil) 70.000 TL'yi aşması halinde, bu gelirin tamamının yıllık gelir vergisi beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir. Bu durumda beyan edilecek tutar, gelirin 70.000 TL'yi aşan kısmı değil, tamamı olacaktır.

Gayrimenkulün sahibi tarafından tahsil edilen net iş yeri kira gelirinin, brüt tutarının hesaplanmasına ilişkin açıklama ve örnekler Rehber'in "IV/F. Net olarak anlaşılan kira ödemelerinde tevkifat uygulaması" başlıklı bölümünde dikkatinize sunulmaktadır.

Vergi kesintisine ve istisna uygulamasına konu olmayan kira gelirlerinde (örneğin basit usuldeki mükellefe kiraya verilen iş yerinden elde edilen kira gelirleri) ise söz konusu beyan sınırı 3.800 TL olarak uygulanmaktadır. Buna göre basit usule tabi mükelleflere kiraya verilen iş yerlerinden 2022 yılında elde edilen ve bu kişiler tarafından vergi tevkifatı yapılmamış olan kira gelirlerinin 3.800 TL'yi aşması durumunda tamamının beyan edilmesi gerekmektedir.

2. Beyan sınırı uygulaması

İş yeri olarak kiraya verilen gayrimenkullerden 2022 yılında elde edilen ve üzerinden vergi kesilmiş olan kira bedellerinin, beyan sınırının (70.000 TL) altında olması durumunda, bu gelirlerin beyan edilmesi söz konusu değildir. Kira gelirinin beyan sınırını aşması durumunda ise tamamının beyan edilmesi gerekmektedir.

70.000 TL'lik beyan sınırının hesabında iş yeri kira gelirlerinin yanında, Türkiye'de tevkifata tabi tutulmuş olan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile istisna sonrası kalan konut kira gelirlerinin toplamının dikkate alınması gerekmektedir.

Örnek

Gerçek kişi (E) 2022/Ağustos başında aylık 3.000 TL'ye kiraya vermiş olduğu konuttan 15.000 TL (3.000 x 5) kira tahsil etmiştir.

Ayrıca (E) sahibi olduğu iş yerini 2022 yılının tamamında aylık brüt 5.000 TL'den bir şirkete kiralamıştır. 2022 yılında kiracı şirket her ay %20 oranında 1.000 TL tevkifat (5.000 x %20) yaparak kalan aylık net kira tutarlarını (4.000 TL) (E)'nin banka hesabına yatırmıştır. Başka geliri olmayan mükellef tarafından götürü gider yöntemi seçilmiştir.

(E) tarafından konuttan elde edilen 15.000 TL'lik kira geliri 2022 yılı için geçerli olan 9.500 TL'lik istisna tutarından fazla olduğundan, aşan kısım için gelir vergisi beyanamesi verilmesi gerekmektedir.

Bu beyannameye iş yeri kira gelirinin dâhil edilip edilmeyeceğine ilişkin olarak; elde edilen brüt iş yeri kira geliri ile istisna sonrası konut kira gelirinin toplamının 2022 yılı için geçerli olan 70.000 TL'lik beyan sınırı ile karşılaştırılması gerekmektedir.

Konut kira geliri	15.000
İstisna tutar (-)	9.500
İstisna sonrası kalan konut kira geliri (1)	5.500
Brüt iş yeri kira geliri (5.000 x 12) (2)	60.000
Beyan sınırı ile karşılaştırılacak toplam gelir (1+2)	65.500

Stopaj yolu ile vergilendirilmiş olan iş yeri kira geliri (brüt) ile istisna sonrası kalan konut kira gelirinin toplamı olan 65.500 TL, 2022 yılı için belirlenen 70.000 TL'lik beyan sınırının altında kaldığından, iş yerinden elde edilen kira geliri, konut kirası için verilen beyannameye dâhil edilmeyecektir. İş yeri kirası üzerinden yapılan toplam 12.000 TL'lik tevkifat iş yeri sahibi açısından nihai vergi kabul edilecektir.

Buna göre konut kirası için verilecek gelir vergisi beyanamesi kapsamında ödenmesi gereken vergi aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

Konut kira geliri	15.000
İstisna tutar (-)	9.500
İstisna sonrası kalan konut kira geliri (15.000 - 9.500)	5.500
Götürü gider (5.500 x %15) (-)	825
Gelir vergisi matrahı (5.500 - 825)	4.675
Hesaplanan (Ödenecek) gelir vergisi (%15)	701,25

VI.

Kira gelirinden indirilebilecek giderler

Kira gelirlerinin vergilendirilmesinde elde edilen gelirin safi tutarı dikkate alınmaktadır. Bunun anlamı elde edilen kira gelirlerinden, bu gelirin elde edilebilmesi için yapılan giderlerin düşülmesidir. Bir başka anlatımla safi irat, tahsil edilen kira bedellerinden Gelir Vergisi Kanunu'nda indirimi kabul edilen giderlerin indirilmesinden sonra kalan tutarı ifade etmektedir.

Beyan edilen kira gelirinin tespitinde dikkate alınabilecek giderler iki farklı yöntemle tespit edilebilir. Bunlar "götürü gider" ve "gerçek gider" yöntemleridir. Bu yöntemlerin seçimi konusunda mükellefler serbest bırakılmışlardır. Ortaya çıkacak vergi yükünü dikkate alarak belirtilen gider usulleri arasında serbestçe tercih yapabilirler.

Gerçek gider yöntemini seçen mükelleflerin, yaptıkları giderlerle ilgili belgeleri zamanaşımı süresince (5 yıl) saklamaları ve vergi idaresince istendiğinde ibraz etmeleri gerekmektedir. Ayrıca bu yöntemin seçilmesi durumunda, varsa istisna kazanca isabet eden giderlerin indirimi de mümkün bulunmamaktadır.

Götürü gider usulünü tercih eden bir mükellefin ise iki yıl geçmedikçe bu usulden gerçek gider usulüne geçmesi mümkün değildir.

Seçilen gider usulünün, mükellefin sahip olduğu gayrimenkullerden elde ettiği gelirlerin tamamı için uygulanması zorunludur. Bu gayrimenkullerden bir kısmı için gerçek gider, diğer kısmı için ise götürü gider yöntemi uygulanamaz.

Ancak tercih hakkının mükellef bazında kullanılması gerektiği de unutulmamalıdır. Bu nedenle aynı gayrimenkule müştereken sahip olan iki kişinin tercih edebilecekleri gider usulü konusunda bir sınırlama bulunmamaktadır. Bu iki mükellef dilerlerse, aynı gayrimenkulden elde ettikleri kira gelirlerinin beyanı sırasında, farklı gider yöntemlerini tercih edebileceklerdir.

A. Götürü gider yöntemi

Götürü gider yönteminde mükellefler, tahsil ettikleri kira bedelinin %15'ini gider olarak indirebilmektedirler. (Bu oran en son 2016 yılına ilişkin kira gelirlerinin beyanında %25 olarak kullanılmış olup, 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere %15'e düşürülmüştür.) Bu yöntemde gider olarak indirilen tutarın belgelendirilmesine ihtiyaç yoktur.

Gayrimenkullerin mesken olarak kiraya verilmesinden sağlanan gelirler için geçerli bir istisna uygulaması bulunmaktadır.

Bu istisnadan yararlanma hakkı olan mükellefler konut kira gelirlerinin beyanı sırasında, alınan kira bedelinden önce istisna tutarını (9.500 TL) düşecekler, götürü gideri kalan tutar üzerinden hesaplayacaklardır.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. maddesinde yer alan hakların kiraya verilmesinden elde edilen gelirlerin beyanında götürü gider yöntemi kullanılamamaktadır. Yasada bunun dışında bir sınırlama olmadığından, konutların yanında iş yerlerinden elde edilen kira gelirlerinin beyanında da götürü gider yöntemi kullanılabilir.

Götürü gider yönteminin seçilmesi durumunda %15'lik giderden ayrı olarak, Kanun'da sayılan gerçek gider kalemlerinin (boya, badana, tamir, sigorta, yönetim gideri ya da amortisman gibi) indirimi de mümkün bulunmamaktadır.

Bu usulü seçen mükelleflerin iki yıl geçmedikçe, gerçek gider usulüne dönemeyecekleri de unutulmamalıdır.

Örnek

Sahibi olduğu konuttan, 2022 yılında, 31.200 TL (2.600 x 12) kira geliri elde eden bir emekli, bu gelirin beyanı sırasında götürü gider yöntemini seçmiştir.

Tahsil edilen kira tutarından, önce 9.500 TL'lik istisna tutarı düşülecek, kalan tutarın da %15'i götürü gider olarak kazançtan indirilecektir.

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	31.200
İstisna tutar (-)	9.500
Kalan (31.200 - 9.500)	21.700
Götürü gider (21.700 x %15) (-)	3.255
Beyan edilecek kira geliri (21.700 - 3.255)	18.445

Yukarıdaki kişinin serbest meslek erbabı, örneğin serbest çalışan bir avukat olması durumunda ise serbest meslek kazancı dolayısıyla verilen beyannameye dâhil edilecek kira geliri aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	31.200
İstisna tutar (-)	---
Kalan	31.200
Götürü gider (31.200 x %15) (-)	4.680
Beyannameye dâhil edilecek kira geliri (31.200 - 4.680)	26.520

B. Gerçek gider yöntemi

1. İndirilebilecek giderler

Gelir Vergisi Kanunu'nda (madde 74) gayrimenkul sermaye iradının beyanı sırasında, belgelendirilmek şartıyla gayrisafi hasıllardan indirilebilecek olan giderler tek tek sayılmıştır. Bunlardan bir kısmı gider fazlalığı sayılan gider, bir kısmı da gider fazlalığı sayılmayan gider olarak sınıflandırılmaktadır.

Elde edilen kira gelirinden öncelikle gider fazlalığı sayılan giderler, ardından diğer giderler düşülebilmektedir. Gider fazlalığı sayılan giderler düşüldükten sonra kalan tutarın, gider fazlalığı sayılmayan giderlerden daha az olması durumunda sadece kalan tutar kadar gider indirimi mümkündür. Başka bir ifadeyle, gider fazlalığı sayılmayan giderler dolayısıyla oluşan zarar, beyan edilen diğer gelirlerden düşülemez. Bu durumda beyana tabi GMSİ sıfır (0) kabul edilmektedir. Ayrıca bu tutarın sonraki yıllarda beyan edilecek olan gelirlerden indirimi de söz konusu değildir.

Gayrimenkullerin kısmen kiraya verilmesi halinde, aşağıda yazılı giderlerden yalnız bu kısma isabet edenler hasıllardan indirilebilir.

Gerçek gider yöntemi seçildiğinde, aşağıdaki masrafların muhakkak surette ödenmiş olma zorunluluğu bulunmamakla birlikte, indirilebilmesi için belgelerinin temin edilmiş olması şarttır. Ayrıca bu belgelerin 5 yıl süresince saklanması ve vergi idaresi tarafından istenmesi durumunda ibraz edilmesi zorunluluğu da bulunmaktadır.

Gider fazlalığı sayılan veya sayılmayan giderler aşağıda dikkatinize sunulmaktadır:

a. Gider fazlalığı sayılan giderler

Kira gelirlerinin beyanı sırasında gerçek gider yönteminin seçilmesi durumunda, hasıllardan öncelikle aşağıdaki giderlerin indirilmesi gerekmektedir:

- Kiraya veren tarafından ödenen aydınlatma, ısıtma, su ve asansör giderleri,
- Kiraya verilen malların idaresi için yapılan ve gayrimenkulün ehemmiyeti ile uyumlu olan idare giderleri,
- Kiraya verilen mal ve haklara ilişkin sigorta giderleri,
- Kiraya verilen mal ve haklar dolayısıyla yapılan ve bunlara sarf olunan borçların faizleri,
- Kiraya verilen mal ve haklar için ödenen vergi, resim, harç ve şerefiyelerle, kiraya verenler tarafından ödenmiş olmak şartıyla belediyelere ödenen harcamalara iştirak payları,
- Kiraya verilen mal ve haklar için ayrılan amortismanlar ile kiraya veren tarafından yapılan ve gayrimenkulün iktisadi değerini artırıcı niteliği olan ısı yalıtımı ve enerji tasarrufu sağlamaya yönelik harcamalar (Bu harcamalar bir takvim yılı içerisinde amortisman sınırı olan 2.000 TL'yi aşarsa maliyet olarak dikkate alınabilir),

- Kiraya verenin yaptığı onarım giderleri (Gayrimenkulün iktisadi değerini artıracak surette tevsi, tadili veya bunlara ilaveler yapılması için ihtiyar olunan giderler onarım gideri sayılmaz),
- Kiraya verilen mal ve haklara ait bakım ve idame giderleri,
- Kiraladıkları mal ve hakları kiraya verenlerin ödedikleri kiralalar ve diğer gerçek giderler,
- Kiraya verilen mal ve haklarla ilgili olarak sözleşmeye, Kanun'a veya mahkeme kararına istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar,

Gerçek gider usulü kapsamında indirilebilecek olan giderlerin bazılarında ilişkin açıklamalarımız aşağıda dikkatinize sunulmaktadır:

► Amortisman ve ısı yalıtımı giderleri

Kiraya verilen gayrimenkullerden elde edilen iradın safi tutarının tespiti sırasında indirim konusu yapılan giderlerden biri de amortismanlardır. Amortisman gayrimenkulün;

- Biliniyorsa, maliyet bedeli üzerinden,
- Bilinmiyorsa, bina ve araziler için emlak vergisi değeri, diğer mallar için emsal değeri üzerinden,

hesaplanmalıdır. Amortisman oranı %2'dir.

Kiralamaya konu olan boş arazi ve arsalar, amortismanına tabi değildir. Dolayısıyla bunlarla ilgili olarak maliyet bedeli üzerinden amortisman hesaplanması ve bu giderin, elde edilen kira gelirinden indirilmesi mümkün değildir.

Kiraya veren tarafından yapılan ve gayrimenkulün iktisadi değerini artırıcı niteliği olan ısı yalıtımı ve enerji tasarrufu sağlamaya yönelik harcamalar da kira gelirinden indirilebilmektedir. Diğer taraftan bu harcamaların bir takvim yılı içerisinde amortisman sınırı olan 2.000 TL'yi aşması durumunda maliyet olarak dikkate alınabilmesi de mümkündür.

Amortisman veya ısı yalıtımına ilişkin harcamaların gider olarak düşülebilmesi için; beyanname "gerçek gider" yönteminin seçilmiş olması gerekmektedir. Ayrıca diğer gerçek gider kalemlerinde olduğu gibi bu giderin de sadece istisna dışı kazanca isabet eden kısmının indirimi mümkündür.

Gayrimenkulün kısmen kiraya verilmesi durumunda ise yapılan giderlerin ancak kiralanan kısma isabet eden tutarı indirim konusu yapılabilir.

Örnek

800.000 TL'ye alınmış olan bir konutun kiraya verilmesi durumunda, 1 yıl içerisinde elde edilen kira gelirinin beyan edilecek tutarının tespiti sırasında, gayrisafi hasıllardan 16.000 TL (800.000 x %2) tutarındaki amortisman gider olarak düşülebilecektir.

► Onarım giderleri

Safi iradın tespitinde indirimine izin verilen onarım gideri, gayrimenkulün iktisadi değerini artıracak surette, tevsi, tadil veya bunlara ilaveler yapılması için katlanılan giderler dışındaki giderlerdir. Kalorifer veya elektrik tesisatının onarılması, boya-badana vb. için yapılan harcamalar, bu kapsamda değerlendirilebilir.

Bu tutarın gider olarak düşülebilmesi için; beyannamede "gerçek gider" yönteminin seçilmiş olması gerekmektedir. Ayrıca diğer gerçek gider kalemlerinde olduğu gibi bu giderin de sadece istisna dışı kazançta isabet eden kısmının indirimi mümkün bulunmaktadır.

Gayrimenkulün kısmen kiraya verilmesi durumunda ise yapılan giderlerin ancak kiralanan kısma isabet eden tutarı indirim konusu yapılabilir.

► Kiracısı tarafından kiraya verilen gayrimenkul için ödenen kiralara

Kiraladığı gayrimenkulü bir başkasına kiraya veren kiracı, elde ettiği kira gelirini gayrimenkul sermaye iradı olarak beyan etmek zorundadır. Böyle bir durumda gerçek gider yöntemini seçen kiracının, tahsil ettiği kira bedelinden, aynı gayrimenkul için ödediği kira bedelini indirme hakkı bulunmaktadır.

Bu giderin de diğer gerçek gider kalemlerinde olduğu gibi sadece istisna dışı kazançta isabet eden kısmının indirimi mümkündür.

Gayrimenkulün kısmen kiralınması durumunda ödenen kira tutarının ancak kiralanan kısma isabet eden tutarının indirim konusu yapılabileceği unutulmamalıdır.

b. Gider fazlalığı sayılmayan giderler

Kira gelirlerinin beyanı sırasında gerçek gider yönteminin seçilmesi durumunda, hasıllattan öncelikle yukarıdaki giderler düşüldükten sonra bir kazanç kalması halinde aşağıdaki giderlerin indirimi de mümkündür. Ancak gider fazlalığı sayılmayan aşağıdaki giderler dolayısıyla oluşan zarar, beyan edilen diğer gelirlerden düşülemez. Bu durumda beyana tabi GMSİ sıfır (0) kabul edilmektedir. Ayrıca bu tutarın sonraki yıllarda beyan edilecek olan gelirlerden indirimi de söz konusu değildir. Gider fazlalığı sayılmayan giderler aşağıda yer almaktadır:

- Konut olarak kiraya verilen bir adet gayrimenkulün iktisap yılından itibaren beş yıl süre ile iktisap bedelinin %5'i (Bu indirim, sadece ilgili gayrimenkule ait hasıllata uygulanır).
- Sahibi buldukları konutları kiraya verenlerin kira ile oturdukları konutun kira bedeli (Kira indirimi gayri safi hasıllattan yukarıda sayılan giderler düşüldükten sonra, kalan miktar üzerinden yapılır).

Söz konusu giderlere ilişkin açıklamalarımız aşağıda dikkatinize sunulmaktadır:

► Gayrimenkulün iktisap bedelinin yüzde beşi

Konut olarak kiraya verilen bir adet gayrimenkulün, iktisap (satın alma) yılından itibaren 5 yıl süre ile iktisap bedelinin %5'i, elde edilen kira gelirinden düşülebilmektedir. Söz konusu hüküm uyarınca bu indirim hakkından yararlanabilmenin şartlarını şöyle sıralayabiliriz:

- Kira gelirinin beyanı sırasında gerçek gider yönteminin seçilmiş olması gerekir.
- Kira gelirinin konut olarak kiraya verilen gayrimenkulden elde edilmiş olması gerekir. (İş yeri kirasından böyle bir indirim yapılamaz.)
- Birden fazla konuttan kira geliri elde edilmesi durumunda, bu indirim sadece bir konuttan elde edilen gelire uygulanabilir.
- Bu indirim kiraya verilen gayrimenkulün iktisap tarihinden itibaren en fazla 5 yıl süreyle uygulanabilir.
- Bu indirim hakkının bir veya birkaç yıl kullanılmamış olması 5 yıllık süreyi uzatmaz.
- Bu giderin de diğer gerçek gider kalemleri gibi sadece istisna dışı kazançta isabet eden kısmının indirimi mümkündür.
- Bu şekilde hesaplanan gider tutarının, indirim uygulanacak konut kira gelirinden daha fazla olması durumunda artan tutar diğer gelirlerden indirilemez, gelecek yıllara devretmez.
- Kısmen kiraya verilen bir gayrimenkulden elde edilen gelirden, söz konusu giderin, sadece kiraya verilen kısma isabet eden bölümü indirilebilir.

Örnek

Mükellef (D) Nisan 2022'de 900.000 TL'ye bir gayrimenkul satın almıştır. Gayrimenkulün badana ve boyasını yaptırmış, bunun için 5.000 TL ödemiş ve faturasını almıştır. Söz konusu gayrimenkulü 1 Nisan 2022 tarihinden itibaren aylık 4.000 TL'den konut olarak kiraya vermiş ve 2022 yılında 9 aylık kira bedelini tahsil etmiştir. Beyannamede gerçek gider yöntemini seçmiştir.

Bu kişi 2022 yılında ayrıca tek işverenden 300.000 TL ücret geliri elde etmiştir.

Çözüm

2022 yılında tek işverenden elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan ücret geliri, 880.000 TL'nin altında olduğundan beyan edilmeyecektir.

2022 yılında elde edilen toplam 336.000 TL'lik (300.000 + 36.000) gelir, 2022 yılı için geçerli olan 250.000 TL'lik sınırı aştığından, konut kira gelirinin beyanında 9.500 TL'lik istisnadan yararlanılamayacaktır. (Hangi hallerde istisnadan

yararlanılıp yararlanılamayacağı Rehber'in "V/B. Konut kira gelirlerinde istisna uygulaması" başlıklı bölümünde açıklanmıştır.)

Beyan edilecek gayrimenkul sermaye iradının tespiti sırasında ise indirilebilecek gerçek gider tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır. Bunun için öncelikle yapılan giderlerin gider fazlalığı sayılan ve sayılmayan giderler olarak ayrılması gerekmektedir.

Gider fazlalığı sayılan giderler		23.000
- Boya badana masrafı	5.000	
- Amortisman gideri (900.000 x %2)	18.000	
Gider fazlalığı sayılmayan giderler		45.000
- İktisap bedelinin %5'i (900.000 x %5)	45.000	
Giderler toplamı		68.000

Elde edilen kira gelirinden öncelikle gider fazlalığı sayılan giderler, ardından diğer giderler düşülecektir. Ancak gider fazlalığı sayılan giderler (23.000 TL) düşüldükten sonra kalan tutarın, diğer giderlerden daha az olması durumunda sadece kalan tutar kadar gider indirimi mümkün olacaktır. Başka bir ifadeyle, gider fazlalığı sayılmayan giderler dolayısıyla oluşan zarar, beyan edilen diğer gelirlerden düşülemeyecek, bu durumda beyana tabi GMSİ sıfır (0) kabul edilecektir. Ayrıca bu tutarın sonraki yıllarda beyan edilecek olan gelirlerden indirimi de söz konusu değildir.

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat) (4.000 x 9)	36.000
İstisna tutar (-)	---
Kalan	36.000
İndirilebilecek giderler (-)	
- Gider fazlalığı sayılanlar	23.000
- Gider fazlalığı sayılmayanlar	13.000
Gelir vergisi matrahı (36.000 - 36.000)	0
Hesaplanan (ödenecek) gelir vergisi	0

► Ödenen konut kirası

Gelir Vergisi Kanunu uyarınca, sahibi oldukları konutları kiraya verenlerin kira ile oturdukları konutun kira bedelini elde ettikleri kira gelirinden düşme hakları bulunmaktadır. Söz konusu hüküm uyarınca bu indirim hakkından yararlanabilmenin şartlarını şöyle sıralayabiliriz:

- Kira gelirinin beyanı sırasında gerçek gider yönteminin seçilmiş olması gerekir.
- Kira gelirinin konut olarak kiraya verilen gayrimenkulden elde edilmiş olması gerekir. (İş yeri kirasından böyle bir indirim yapılamaz.)
- Ödenen kiranın da oturlan konuta ilişkin olması gerekir. (İş yeri veya yazlıkların kirası düşülemez)
- Bu giderin de diğer gerçek gider kalemleri gibi sadece istisna dışı kazanca isabet eden kısmının indirimi mümkündür.

- Ödenen kira, Gelir Vergisi Kanunu'nun 74. maddesinde sayılan giderlerin tamamı düşüldükten sonra kalan gelirden düşülebilir.
- Hesaplanan gider tutarının, indirim uygulanacak konut kira gelirinden daha fazla olması durumunda artan tutar diğer gelirlerden indirilemez, gelecek yıllara devretmez.
- Kısmen kiraya verilen bir gayrimenkulden elde edilen gelirden, söz konusu kira giderinin, sadece kiraya verilen kısma isabet eden bölümü indirilebilir.

Oturulan lojman için ödenen kiralar da yukarıdaki şartlar dâhilinde konut olarak kiraya verilen gayrimenkulden elde edilen kira gelirinden düşülebilmektedir.

2. İndirilecek gerçek gider tutarının hesaplanması

Gerçek gider yönteminin seçilmesi durumunda, belgelendirmek koşuluyla yukarıda sayılan giderlerin tümünün, tahsil edilen kira bedelinden düşülebilmesi mümkündür. Ancak yararlanılan bir istisna tutarı varsa, bu tutara isabet eden giderlerin indirimi mümkün bulunmamaktadır.

Örneğin bazı mükellefler açısından geçerli olmak üzere gayrimenkullerin mesken olarak kiraya verilmesinden 2022 yılında elde edilen hasılatın 9.500 TL'si gelir vergisinden istisnadır. Buna göre söz konusu istisnadan yararlanma hakkı olan mükellefler konut kira gelirlerinin vergilendirilmesinde, gayrisafi hasılatın indirilebilecek gerçek giderleri, aşağıdaki formüle göre hesaplayacaktır:

$$\text{İndirilebilecek gider} = \frac{\text{İstisna düşüldükten sonraki gayrisafi hasılat}}{\text{Gayrisafi hasılat}} \times \text{Gerçek giderler}$$

Mükellefin bu istisnadan yararlanma hakkı olmaması durumunda ise yukarıdaki hesaplama yapılmadan Gelir Vergisi Kanunu'nun 74. maddesinde sayılan giderlerin tamamının indirilebilmesi mümkündür.

Örnek 1

2022 yılında 42.000 TL konut kira geliri elde eden kişinin, bu yıl içinde yaptığı indirilebilir nitelikteki giderlerinin toplamı 16.800 TL'dir. Bu kişi 2022 yılı için 9.500 TL olarak uygulanan istisnadan yararlanabilme şartlarını haizdir. (Hangi hallerde istisnadan yararlanılıp yararlanılamayacağı Rehber'in "V/B. Konut kira gelirlerinde istisna uygulaması" başlıklı bölümünde açıklanmıştır.)

Bu giderlerin istisna düşüldükten sonra kalan gelire isabet eden kısmı, yani hasılatın indirilebilecek olan gerçek gider tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

$$\text{İndirilebilecek gider} = \frac{42.000 - 9.500}{42.000} \times 16.800 = 13.000 \text{ TL}$$

Buna göre beyan edilecek kira gelirinin aşağıdaki şekilde hesaplanması gerekmektedir:

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	42.000
İstisna tutar (-)	9.500
Kalan (42.000 - 9.500)	32.500
İndirilebilecek gider (-)	13.000
Beyan edilecek kira geliri (32.500 - 13.000)	19.500
Gelir vergisi matrahı	19.500
Hesaplanan (ödenecek) gelir vergisi (%15)	2.925

Geliri elde eden kişinin serbest meslek erbabı, örneğin serbest çalışan bir diş hekimi olması halinde, bu istisnadan yararlanılamayacaktır. Bu durumda gerçek giderlerin tamamının, gayrisafi hasıllardan indirilmesi mümkündür.

Söz konusu diş hekiminin serbest meslek kazancı dolayısıyla vermiş olduğu gelir vergisi beyannamesine dâhil edeceği kira geliri aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır. (Gider indirimine ilişkin hesaplamaların daha iyi anlaşılabilmesi için serbest meslek faaliyetinden elde edilen kazancın sıfır olduğu varsayılmıştır.)

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	42.000
İstisna tutar (-)	---
Kalan	42.000
İndirilebilecek gider (-)	16.800
Beyan edilecek kira geliri (42.000 - 16.800)	25.200
Beyan edilecek serbest meslek kazancı	0
Gelir vergisi matrahı	25.200
Hesaplanan (ödenecek) gelir vergisi (%15)	3.780

Örnek 2

Sahibi bulunduğu konuttan 2022 yılında 30.000 TL kira geliri elde eden bir kişinin, bu yıl içinde yaptığı indirilebilir nitelikteki giderlerinin 9.000 TL olduğu varsayımı ile gerçek veya götürü gider usulünü seçmesi halinde hesaplanan vergi matrahları ve bunlar üzerinden ödenecek vergi tutarları aşağıdaki gibi olacaktır.

Bu kişi, 2022 yılı için 9.500 TL olarak belirlenmiş olan istisnadan yararlanabilme şartlarını haizdir. (Hangi hallerde istisnadan yararlanılıp yararlanılamayacağı Rehber'in "V/B. Konut kira gelirlerinde istisna uygulaması" başlıklı bölümünde açıklanmıştır.)

► Gerçek gider

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	30.000
İstisna tutar (-)	9.500
Kalan (30.000 - 9.500)	20.500
Gerçek gider [(20.500 / 30.000) x 9.000] (-)	6.150
Gelir vergisi matrahı (20.500 - 6.150)	14.350
Hesaplanan (ödenecek) gelir vergisi (%15)	2.152,50

► Götürü gider

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	30.000
İstisna tutar (-)	9.500
Kalan (30.000 - 9.500)	20.500
Götürü gider (20.500 x %15) (-)	3.075
Gelir vergisi matrahı (20.500 - 3.075)	17.425
Hesaplanan (ödenecek) gelir vergisi (%15)	2.613,75

Bu kişi örneğin serbest çalışan bir mali müşavir (serbest meslek erbabı) ise istisnadan yararlanması mümkün değildir. Bu durumda gerçek ve götürü gider yöntemlerine göre indirilebilecek giderler aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır. (Farkın daha iyi anlaşılabilmesi için serbest meslek faaliyetinden elde edilen kazancın sıfır olduğu varsayılmıştır.)

► Gerçek gider

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	30.000
İstisna tutar (-)	---
Kalan	30.000
Gerçek gider (-)	9.000
Beyan edilecek kira geliri (30.000 - 9.000)	21.000
Beyan edilecek serbest meslek kazancı	0
Gelir vergisi matrahı	21.000
Hesaplanan (ödenecek) gelir vergisi (%15)	3.150

► Götürü gider

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	30.000
İstisna tutar (-)	---
Kalan	30.000
Götürü gider (30.000 x %15) (-)	4.500
Beyan edilecek kira geliri (30.000 - 4.500)	25.500
Beyan edilecek serbest meslek kazancı	0
Gelir vergisi matrahı	25.500
Hesaplanan (ödenecek) gelir vergisi (%15)	3.825

VII.

Emsal kira bedeli uygulaması

Emsal kira bedeli uygulaması, gayrimenkul sermaye iratlarının vergilendirilmesinde kullanılan bir vergi otokontrol müessesesidir. Uygulama; beyan edilecek gayrimenkul sermaye iratlarının, kiraya verilen bina veya arazinin özel yetkili mercilerce veya mahkemelerce takdir veya tespit edilmiş kirasının, bu suretle tespit edilmiş kira mevcut değilse, vergi değerinin %5'i olarak tanımlanan bir sınırdan daha düşük olamayacağı esasına dayanmaktadır.

Örneğin 2022 yılı emlak vergisine esas değeri 500.000 TL olan bir gayrimenkulden, aynı yıl 12 aylık kira alınmış olması durumunda, beyan edilecek kira gelirinin (Özel yetkili mercilerce veya mahkemelerce kirası takdir veya tespit edilmemişse) kural olarak 25.000 TL'den (500.000 x %5) daha az olmaması gerekir.

Gayrimenkulün 12 aydan kısa süreli olarak kiraya verilmesi durumunda ise emsal kira bedeli karşılaştırması yapılırken, kiraya verilen ay sayısının dikkate alınması gerekmektedir. Örneğin yukarıdaki gayrimenkulün 2022 yılında aylık 2.500 TL'den 9 ay kiraya verilmesi durumunda, elde edilen 22.500 TL'lik kira bedeli, yıllık emsal kira bedeli olan 25.000 TL ile değil, yıllık emsal kira bedelinin 9 aylık kısmı olan 18.750 TL (25.000 / 12 x 9) ile karşılaştırılacaktır. Buna göre beyan edilen 9 aylık kira bedeli olan 22.500 TL, 9 aylık emsal kira bedeli olan 18.750 TL'den daha yüksek olduğundan, 22.500 TL üzerinden vergileme yapılacaktır.

Kiralamaya konu edilen bina ve arazi dışındaki mal ve hakların emsal kira bedeli ise bu mal ve hakların maliyet bedelinin ya da bu bedel bilinmiyorsa, Vergi Usul Kanunu'nun servetlerin değerlendirilmesi ile ilgili hükümlerine göre tespit edilmiş değerlerinin %10'udur.

Maliye Bakanlığı tarafından 05.01.1999 tarihli ve 1999/1 sayılı İç Genelge'de emsal kira bedeli esasının uygulanmasına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Buna göre elde edilen gerçek kira gelirinin, kira sözleşmesi, ödemeye ilişkin banka dekontu veya havale makbuzu gibi belgelerle veya kiracının ifadesi ile ispat edilebildiği durumlarda, ayrıca emsal kira bedeli karşılaştırılması yapılmamaktadır. İç Genelge'ye göre emsal kira bedeli, sadece kira bedelinin bilinmediği ya da muvazaalı olduğu durumlarda dikkate alınmaktadır.

Yargı organlarının verilen çeşitli kararlarda da,

- ▶ Emsal kira bedeli ölçüsünün, kanuni ölçüt olduğu, bu esasa göre ikmalen tarhiyat yapılması gerekirken, takdir komisyonunca yetkisiz olarak matrah takdir edilemeyeceği,
- ▶ Beyan edilen kira gelirinin doğru olduğunun ispatlanması halinde, emsal kira bedelinin uygulanmayacağı,

- ▶ Beyanda bulunulan kira gelirinden daha fazla gelir elde edildiği saptanmadan, emsal kira bedeline göre tarhiyat yapılamayacağı,

vurgulanmıştır.

Gelir Vergisi Kanunu'nda, emsal kira bedeli uygulamasının istisnaları 4 başlık altında sayılmıştır. Buna göre aşağıdaki durumlarda emsal kira bedeli karşılaştırılması yapılmayacaktır:

- ▶ Boş kalan gayrimenkullerin muhafazaları maksadıyla bedelsiz olarak başkalarının ikametine bırakılması,
- ▶ Binaların, mal sahiplerinin çocuklarının, ana-babalarının veya kardeşlerinin ikametine tahsis edilmesi (her biri için ancak bir konut tahsisi için uygulanmaktadır),
- ▶ Mal sahibi ile birlikte akrabaların da aynı evde veya dairede ikamet etmeleri,
- ▶ Genel bütçeye dâhil daireler ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan kiralamalar.

Buna göre; örneğin sahibi olduğu konutu çocuğunun oturması için tahsis eden ve kira almayan bir baba emsal kira bedeli uygulaması kapsamında olmayacaktır.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli konu, kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan kiralamalar hariç, emsal kira bedeli esasının uygulanmayacağı belirtilen kiralamalarda, kira alınmayan gayrimenkulün konut olarak kullanılması zorunluluğudur. Örneğin sahibi olduğu bir iş yerini kira almadan çocuğunun kullanımına tahsis eden kişinin, iş yerinin emsal kira bedeli üzerinden gayrimenkul sermaye iradı beyan ederek, bu gelirin vergisini ödemesi gerektiği unutulmamalıdır.

VIII.

Kira gelirleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin beyanı ve ödenmesi

A. Beyannamenin verilme zamanı

Gerçek kişiler elde ettikleri gayrimenkul sermaye iradını (kira gelirini), varsa diğer gelirleri ile birlikte geliri elde ettikleri yılı izleyen mart ayının sonuna kadar yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan etmek zorundadırlar.

Buna göre 2022 yılında elde edilen kira gelirlerinin; 1 Mart 2023 tarihinden başlamak üzere, 31 Mart 2023 Cuma gün sonuna kadar beyan edilmesi gerekmektedir.

B. Beyannamenin verileceği vergi dairesi

Gelir vergisi açısından temel kural, beyannamenin, geliri elde eden kişinin ikametgâhının bulunduğu yer vergi dairesine verilmesidir. 2022 yılında elde edilen kira gelirlerine ilişkin beyannamenin de geliri elde edenin başkaca beyana tabi bir geliri yoksa, ikametgâhının bulunduğu yer vergi dairesine verilmesi gerekmektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun 19. maddesindeki "yerleşim yerinin teklifi" ilkesi doğrultusunda Adres Kayıt Sistemi'nde kişinin "Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası" ile eşleştirilen tek bir yerleşim yeri adresi (ikametgâh) bulunmaktadır. Kira gelirlerine ilişkin beyannamenin "Hazır Beyan Sistemi" kullanılarak verilmesi halinde, sistem Adres Kayıt Sistemi'nden mükellefin girilen T.C. kimlik numarasına göre sorgulama yapmaktadır. Bu sorgulama sonucunda tespit edilen adrese göre mükellefin vergi dairesi belirlenmektedir. İlk mükellefiyette de T.C. kimlik numarasına göre sistem tarafından mükellefin adres ve vergi dairesi bilgileri ekrana yansıtılmakta, beyannamenin onaylanması ile birlikte mükellef adına vergi dairesinde mükellefiyet tesisi ve vergi tahakkuku işlemleri otomatik olarak gerçekleştirilmektedir.

Ticari, zirai veya serbest meslek kazancının bulunması durumunda ise kira gelirlerinin "Hazır Beyan Sistemi" kullanılarak beyan edilmesi mümkün değildir. Bu durumda diğer gelirlerin beyan edildiği vergi dairesine verilecek olan beyannameye, kira gelirlerinin de dâhil edilmesi gerekmektedir.

Eşlerin, ayrı ayrı ya da ortaklaşa sahip oldukları gayrimenkullerden elde ettikleri kira gelirlerini, yukarıda belirtilen usul ve esaslar dâhilinde ayrı ayrı verecekleri beyannamelerle beyan etmeleri gerekmektedir. Bu beyanlar sırasında, istisna ve beyan sınırlarının aşılıp aşılmadığı eşler için ayrı ayrı dikkate alınabilecektir.

C. Beyannamenin verilme şekli

1. Elden verilmesi veya posta ile gönderilmesi

Kira gelirlerine ilişkin yıllık gelir vergisi beyannamesi vergi dairesine gidilerek elden veya beyanname düzenleme programı kullanılarak da verilebilir.

Bu beyannamelerin posta ile gönderilmesi de mümkündür. Taahhütlü posta ile gönderilmesi halinde, beyanname verme tarihi olarak, postaya verildiği tarih kabul edilmektedir. Adi posta ile gönderilmesi halinde ise beyannamenin vergi dairesi kayıtlarına girdiği tarih, verilme tarihi olarak dikkate alınmaktadır.

Postadaki gecikmelerden kaynaklanabilecek sorunlarla karşılaşmamak için, yıllık gelir vergisi beyannamelerinin posta ile gönderilmesi sırasında taahhütlü posta usulünün tercih edilmesinde yarar vardır.

Beyannamenin vergi dairesine elden verilmesi veya postayla gönderilmesi halinde aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir:

- Beyanname bir örnek doldurulmalıdır,
- Beyannamenin doldurulması sırasında, siyah ya da mavi tükenmez kalem kullanılmalıdır,
- Beyanname büyük matbaa harfleri ile doldurulmalıdır,
- Alfabetik karakterler sola, sayısal karakterler sağa yanaşık olarak yazılmalıdır,
- Beyanname mükellef tarafından imzalanmalıdır,
- Beyanname üzerinde silinti ve kazıntı bulunmamalıdır,
- Mükellefle ilgili bilgiler beyannameye doğru aktarılmalıdır.

2. Hazır Beyan Sistemi

2022 yılında kira geliri (GMSİ) elde edenler, gelir vergisi beyannamelerini geçen yıl olduğu gibi "Hazır Beyan Sistemi"ni kullanarak internetten verebilirler. Hatta sadece kira beyan edenler değil, gelirleri; ücret, menkul sermaye iradı (MSİ) ile diğer kazanç ve iratlardan (DKİ) veya bunların birkaçından veyahut tamamından ibaret olan gelir vergisi mükellefleri de "Hazır Beyan Sistemi"ni kullanarak beyannamelerini verebilmektedirler.

Kira gelirlerinin yanı sıra ticari, zirai veya serbest meslek kazancı elde edenlerin ise beyannamelerini "Hazır Beyan Sistemi" üzerinden vermeleri mümkün değildir.

Sisteme, Gelir İdaresi Başkanlığının internet adresi (www.gib.gov.tr) üzerinden; e-Devlet yöntemi ile veya İnternet Vergi Dairesi şifreleri kullanılarak giriş yapılabilir.

Kira gelirleri yönünden ilk defa gelir vergisi mükellefiyeti tesis ettirecek olanlar da bu sistemden yararlanabilirler. Bu kişiler tarafından sistemde elektronik olarak hazırlanan gelir vergisi beyannamesi onaylandığı anda, şahıs adına vergi dairesinde mükellefiyet tesisi ve vergi tahakkuku işlemleri otomatik olarak gerçekleştirilmektedir. Bu durumda ayrıca vergi dairesine gidilmesine gerek bulunmamaktadır.

Bu sistem kullanılarak oluşturulan beyannamenin onaylama işlemi, beyannamenin verilmesi gereken kanuni sürenin son günü olan 31 Mart 2023 Cuma günü saat 24:00'ten önce tamamlanmalıdır. Onaylanan beyannamelerin içeriğinin doğruluğundan mükellefler sorumludur.

Onaylama işlemi sonucu otomatik olarak hazırlanan tahakkuk fişleri mükellefe, vergi sorumlusuna veya bunların beyanname gönderme yetkisi verdiği gerçek veya tüzel kişiye elektronik ortamda iletilmektedir.

"Hazır Beyan Sistemi"ne, <https://hazirbeyan.gib.gov.tr> adresinden ulaşılabilir.

D. Beyanname üzerinde yararlanılabilecek indirimler

Gelir Vergisi Kanunu'nun 89. maddesinde, gelir vergisi matrahının tespitinde, yıllık gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden bazı indirimlerin yapılabilmesine izin verilmiştir. Bu indirim hakkından, 2022 yılına ilişkin beyan edilen gelir ve kazancın türüne bakılmaksızın, gelir vergisi beyannamesi veren tüm mükellefler yararlanabilmektedirler. Söz konusu indirimlerin bazıları aşağıda dikkatinize sunulmuştur:

- a. Beyan edilen gelirin %15'ini ve asgari ücretin yıllık tutarını (2022 yılında 68.850 TL) aşmamak şartıyla; mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortalarına ödenen primlerin %50'si ile ölüm, kaza, hastalık, sağlık, engellilik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleri.

Bu primlerin indirim olarak dikkate alınabilmesi için bazı koşullar mevcuttur. Bunlar:

- ▶ Sigortanın Türkiye'de kurulu ve merkezi Türkiye'de bulunan bir emeklilik veya sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş olması,
- ▶ Prim tutarlarının gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olması,
- ▶ Ücret geliri elde edenlerin ücretlerinin safi tutarının hesaplanması sırasında ayrıca indirilmemiş bulunmasıdır. (Eşlerin veya çocukların ayrı beyanname vermeleri halinde, bunlara ait prim kendi gelirlerinden indirilir.)

- b. Beyan edilen gelirin %10'unu aşmaması, Türkiye'de

yapılması ve gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi şartıyla, mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olarak yapılan eğitim ve sağlık harcamaları,

- c. Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler ile kamu yararına çalışan dernekler ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara yıllık toplamı beyan edilecek gelirin %5'ini (kalkınmada öncelikli yöreler için %10) aşmamak üzere, makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar,
- d. Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağışlanan okul, sağlık tesisi ve yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi ile mülki idare amirlerinin izni ve denetimine tabi olarak yaptırılacak ibadethaneler ve Diyanet İşleri Başkanlığı denetiminde yaygın din eğitimi verilen tesislerin ve Gençlik ve Spor Bakanlığına ait gençlik merkezleri ile gençlik ve izcilik kamplarının inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdi ve aynî bağış ve yardımların tamamı,
- e. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin tamamı,
- f. Cumhurbaşkanınca başlatılan yardım kampanyalarına makbuz karşılığı yapılan ayni ve nakdi bağışların tamamı,
- g. İktisadi işletmeleri hariç Türkiye Kızılay Derneği'ne ve Türkiye Yeşilay Cemiyeti'ne makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımların tamamı.

E. Gelir vergisi oranı

2022 yılında elde edilen ücret dışındaki gelirler (kira gelirleri, menkul kıymet gelirleri, ticari kazanç, serbest meslek kazancı gibi) dolayısıyla 2023 mart ayında verilecek olan beyannamelerdeki gelir vergisi aşağıdaki tarifeye göre hesaplanacaktır.

Gelir dilimi	Vergi oranı
32.000 TL'ye kadar	%15
70.000 TL'nin 32.000 TL'si için 4.800 TL, fazlası	%20
170.000 TL'nin 70.000 TL'si için 12.400 TL, fazlası	%27
880.000 TL'nin 170.000 TL'si için 39.400 TL, fazlası	%35
880.000 TL'den fazlasının 880.000 TL'si için 287.900 TL, fazlası	%40

F. Verginin ödenme zamanı

Beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinin ilk taksitinin beyan süresinde (mart ayının sonuna kadar), ikinci taksitinin ise temmuz ayının sonuna kadar olmak üzere iki eşit taksitte ödenmesi gerekir.

Buna göre 2022 yılına ilişkin beyan edilen gelirler üzerinden hesaplanan gelir vergisinin;

- ▶ İlk taksitinin 31 Mart 2023 Cuma gününe,
 - ▶ İkinci taksitinin de 31 Temmuz 2023 Pazartesi gününe,
- kadar ödenmesi gerekmektedir.

G. Verginin ödenebileceği yerler

Kira gelirleri ile ilgili yıllık beyanname verilmesi durumunda, beyanname üzerinde hesaplanan gelir vergisi;

- ▶ Vergi tahsiline yetkili olan banka şubelerine,
- ▶ Bağlı bulunulan vergi dairesine,
- ▶ Belediye sınırları içinde veya dışında herhangi bir vergi dairesine,

ödenabilir.

H. Verginin zamanında ödenmemesinin sonuçları

Vergi Usul Kanunu'nun 111. maddesinde, vergilerin özel kanunlarında gösterilen zamanlarda ödeneceği hükme bağlanmıştır. Taksitlerden birinin veya tamamının zamanında ödenmemesi durumunda, alacaklı vergi dairesi mükellefe bir ödeme emri göndererek, 15 günlük süre içinde borcunu ödemesini ister. Borcun bu süre içinde de mükellef tarafından rızaen ödenmemesi halinde, vergi dairesi 6183 sayılı Kanun'un kendisine verdiği cebren tahsil yetkisini kullanarak alacağını tahsil edecektir.

Vergi alacağının normal ödeme zamanı (vade) geçtikten sonra tahsil edildiği durumlarda, 6183 sayılı Kanun hükümleri gereğince ayrıca gecikme zammı tahsil edilmektedir. Yıllar itibarıyla uygulanan aylık gecikme zammı oranlarına Rehber'in "X. Pratik bilgiler-2022" bölümünde "9. Gecikme zammı ve gecikme faizi oranları" başlığı altında yer verilmiştir.

I. Beyanname verilmemesi veya gelirin eksik beyanı halinde uygulanacak yaptırımlar

Beyan edilmesi gereken gelirlerin beyan edilmediğinin tespit edilmesi durumunda;

- ▶ Beyan edilmemiş ve ödenmemiş olan vergi aslı,
- ▶ Normal vade tarihinden ceza ihbarnamesinin tebliğ tarihine kadar gecikme zammı oranında hesaplanacak gecikme faizi,
- ▶ Vergi aslının bir katı tutarında vergi ziyaı cezası,

tahsil edilmektedir.

J. Cezalı tarhiyatlar karşısında mükelleflerin müracaat yolları

Menkul kıymetlerden elde ettikleri gelirleri hiç beyan etmediği ya da noksan beyan ettiği iddiasıyla hakkında cezalı tarhiyat yapılan mükelleflerin başvurabilecekleri yollar üç grupta toplanabilir.

- ▶ Ortaya çıkan ilave vergi ve cezanın ödenmesi (ödeme, ihbarnamenin tebliğinden itibaren 1 ay içinde yapılmalıdır),
- ▶ Uzlaşma talep edilmesi (başvuru süresi, vergi ve ceza ihbarnamesinin tebliğinden itibaren 30 gündür),
- ▶ Yargıya başvurulması (başvuru süresi, vergi ve ceza ihbarnamesinin tebliği tarihinden itibaren 30 gündür).

Uzlaşmanın vaki olması (gerçekleşmesi) halinde, mükellef üzerinde uzlaşılan vergi ve cezaya karşı dava açamaz. Uzlaşmanın vaki olmaması halinde ise bu duruma ilişkin tutanağın kendisine tebliğinden itibaren genel hükümler dairesinde ve yetkili Vergi Mahkemesi nezdinde dava açabilir. Bu takdirde, dava açma müddeti bitmiş veya 15 günden daha az bir süre kalmış ise tutanağın tebliği tarihinden itibaren 15 gün içerisinde dava açılabilir.

K. Zamanaşımı

Zamanaşımı Kanun'da, süre geçmesi dolayısıyla vergi alacağının kalkması olarak tanımlanmıştır. Verginin ilgili olduğu yılı takip eden yılın başından başlayarak 5 yıl içerisinde hesaplanarak mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğramaktadır.

Örneğin 2022 yılında elde edilmiş olmakla beraber 2023 yılı mart ayında beyannameye dâhil edilmesi gereken bir gelirin beyan edilmediğinin tespit edilmesi durumunda, bu gelir üzerinden ödenmesi gereken verginin vergi dairesi tarafından 31 Aralık 2027 tarihine kadar tarh edilerek, mükellefe tebliğ edilmiş olması gerekmektedir.

Bu nedenle mükellefler zamanaşımı süresi içinde, yani geliri elde ettikleri tarihi izleyen yılbaşından itibaren beş yıl süre ile vergi incelemesine maruz kalabilirler.

IX.

Kira gelirlerinin vergilendirilmesine ilişkin özet açıklama ve örnekler

A. Konut kira gelirlerinin beyanı

Konut olarak kiraya verilen gayrimenkullerden 2022 yılında elde edilen kira gelirinin 9.500 TL'si gelir vergisinden istisnadır. Bu tutardan daha az bir gelir elde edildiği durumda beyanname verilmez.

Ancak istisna haddi üzerinde hasılat elde edilip beyan edilmemesi veya eksik beyan edilmesi hallerinde, bu istisnadan yararlanılması mümkün değildir. Ayrıca ticari, zirai veya mesleki kazancını yıllık beyanname ile bildirmek mecburiyetinde olanlar da bu istisnadan faydalanamazlar.

Diğer taraftan 2022 yılında 9.500 TL'lik istisna tutarını aşan konut kira geliri elde edenlerden, beyana tabi olup olmadığına bakılmaksızın, elde ettikleri gelirlerin (ücret, menkul sermaye iradı, gayrimenkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve iratlar) gayri safi tutarları toplamı 250.000 TL'yi aşanların da bu istisnadan yararlanabilmesi mümkün değildir.

İstisna hakkı olan mükellefler tarafından 2022 yılında istisna tutarını aşan konut kira geliri elde edilmesi durumunda, gayrisafi hasıllardan önce istisna tutarı (9.500 TL) düşülmekte, daha sonra da kişi götürü gider usulünü seçmiş ise kalan kısmın %15'i gider olarak indirim konusu yapılmaktadır.

Gerçek gider usulünün seçilmiş olması halinde ise istisnadan sonra kalan kısımdan, sadece istisna dışındaki gayrisafi hasıllara isabet eden giderler düşülebilmektedir. (Bu konuya ilişkin örnekli açıklamalar Rehber'in "VI/B. Gerçek gider yöntemi" başlıklı bölümünde yer almaktadır.)

Bu şekilde hesaplanan vergi matrahına, 2022 yılında geçerli olan gelir vergisi tarifesinde gösterilen vergi oranları uygulanmak suretiyle, ödenecek gelir vergisine ulaşılmaktadır.

Örnek 1

Mükellef (A) 2022 yılında, çalıştığı iş yerinden 120.000 TL ücret geliri elde etmiştir. İşveren tarafından ücret üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmıştır. Bu kişi ayrıca 2022 yılında satın aldığı konutu 1 Ekim 2022 tarihinden itibaren aylık 3.000 TL'ye kiraya vermiştir. Beyana tabi başka bir geliri bulunmamaktadır.

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

- ▶ (A)'nın 2022 yılında tek işverenden elde ettiği ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücret geliri, 880.000 TL'nin altında olduğundan beyan edilmeyecektir.

- ▶ (A)'nın kiraya verdiği konuttan 2022 yılında elde ettiği 9.000 TL'lik (3.000 x 3) gelir, 9.500 TL'lik istisna tutarından düşüktür. Bundan dolayı 2022 yılında elde ettiği toplam gelirin, 250.000 TL'lik sınırı aşıp aşmadığının kontrolü yapılmayacaktır.

Sonuç olarak mükellef istisna haddi altında kalan 9.000 TL'lik konut kira geliri dolayısıyla beyanname vermeyecektir.

Örnek 2

Mükellef (B) 2022 yılında tek işverenden 150.000 TL ücret geliri elde etmiştir. Aynı yıl, 12 aylık toplam 60.000 TL (5.000 x 12) konut kirası tahsil etmiştir. (B)'nin kiraya verdiği konuta ilişkin olarak 2022 yılında indirim kabul edilebilir türden gerçek giderleri toplamı 24.000 TL'dir.

2021 yılında alıp kiraya verdiği söz konusu konuttan 2021 yılında tahsil ettiği kiralardan beyanında gerçek gider yöntemini tercih etmiştir.

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

- ▶ Mükellef (B)'nin 2022 yılında tek işverenden elde ettiği ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücret geliri, 880.000 TL'nin altında olduğundan beyan edilmeyecektir.
- ▶ 2022 yılında elde ettiği konut kira geliri 9.500 TL'lik istisna tutarından fazla olduğundan bu gelirin beyan edilmesi gerekmektedir.
- ▶ Beyana tabi olsun veya olmasın 2022 yılında elde edilen gelirler toplamı olan 210.000 TL (150.000 + 60.000), 2022 yılı için geçerli 250.000 TL'lik sınırı aşmadığından, kira gelirinin beyanı sırasında 9.500 TL'lik istisnadan yararlanılabilecektir.
- ▶ Mükellef (B) 2021 yılına ilişkin kira gelirini beyan ederken gerçek gider yöntemini seçmiş olduğundan, bu yıl gider yönteminin seçimi konusunda tamamen serbesttir. Gerçek veya götürü gider yöntemlerinden kendisi için avantajlı olan yönteme göre beyannamesini hazırlayabilir.
- ▶ Götürü gider yöntemini seçtiği durumda, kira gelirinden önce istisna tutarı (9.500 TL) düşecek kalan tutarın %15'ini gider olarak indirebilecektir.
- ▶ Gerçek gider yönteminin seçilmesi halinde, sadece istisna dışındaki gayrisafi hasıllara isabet eden giderleri düşülebilecektir. Bu durumda gerçek gider tutarı aşağıdaki formüle göre hesaplanacaktır:

$$\text{İndirilebilecek gider} = \frac{\text{İstisna düşüldükten sonraki gayrisafi hasılat}}{\text{Gayrisafi hasılat}} \times \text{Gerçek giderler}$$

Mükellefin götürü ve gerçek gider usulünü seçmiş olması halinde vergi matrahları ile ödenecek gelir vergisi tutarları aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

Götürü gider usulü seçildiğinde vergi hesabı

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	60.000
İstisna tutar (-)	9.500
Kalan (60.000 - 9.500)	50.500
İndirilebilecek götürü gider (50.500 x %15) (-)	7.575
Gelir vergisi matrahı (50.500 - 7.575)	42.925
Hesaplanan (ödenen) gelir vergisi	6.985
32.000 TL için 4.800 TL (42.925 - 32.000) x %20 = 2.185 TL	

Gerçek gider usulü seçildiğinde vergi hesabı

$$\text{İndirilebilecek gider} = \frac{60.000 - 9.500}{60.000} \times 24.000 = 20.200 \text{ TL}$$

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	60.000
İstisna tutar (-)	9.500
Kalan (60.000 - 9.500)	50.500
İndirilebilecek gerçek giderler (-)	20.200
Gelir vergisi matrahı (50.500 - 20.200)	30.300
Hesaplanan (ödenen) gelir vergisi %15	4.545

Örnek 3

Mükellef (C), sahibi bulunduğu 8 adet konuttan 2022 yılında 380.000 TL kira geliri elde etmiştir. Başka bir geliri ve kiraya ilişkin belgeli gideri bulunmamaktadır.

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

- Konut kira geliri 2022 yılı için belirlenen 9.500 TL'lik istisna tutarından fazla olduğundan beyan edilmesi gerekmektedir.
- (C)'nin 2022 yılında elde ettiği 380.000 TL'lik konut kira geliri, 2022 yılı için geçerli olan 250.000 TL'lik sınırı aştığından, bu gelirin beyanında istisnadan yararlanması mümkün değildir.
- Götürü gider olarak kira gelirinin %15'ini indirebilecektir.

Gelirin beyanı ve ödenecek vergi hesabı

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	380.000
İstisna tutar (-)	---
Kalan	380.000
Götürü gider (380.000 x %15) (-)	57.000
Gelir vergisi matrahı (380.000 - 57.000)	323.000
Hesaplanan (ödenen) gelir vergisi	92.950
170.000 TL için 39.400 TL (323.000 - 137.000) x %35 = 53.550 TL	

Örnek 4

Mükellef (D) 1 Kasım 2022'de aylık 4.000 TL'ye kiraya verdiği konuttan 2022 yılında toplam 8.000 TL kira geliri elde etmiştir. Ayrıca tamamı stopaj yoluyla vergilendirilmiş 2.500 TL mevduat faizi ve tek işverenden 250.000 TL (yıllık) tutarında stopaja tabi tutulmuş ücret geliri de bulunmaktadır.

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

- 2022 yılında tek işverenden elde edilen ve stopaj yoluyla vergilendirilmiş ücret geliri 880.000 TL'nin altında olduğundan beyan edilmeyecektir.
- GVK geçici 67. madde kapsamında stopaj yoluyla vergilendirilmiş mevduat faizleri, tutarı ne olursa olsun yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmez.
- Elde edilen 8.000 TL'lik konut kira geliri 2022 yılı için geçerli olan 9.500 TL'lik istisna haddinin altında kaldığından bu gelir de beyan edilmeyecektir.

Örnek 5

Eşler %50 oranında ortak oldukları bir konutu aylık 4.400 TL'ye kiraya vermişlerdir. 2022 yılında bu konuttan toplam 52.800 TL (4.400 x 12) kira almışlardır. Her ikisi de emekli olan çiftin yıllık emekli maaşları 60.000'er TL'dir.). Başkaca geliri bulunmayan eşlerin ayrı ayrı verecekleri beyannamelerinde her ikisi de götürü gider yöntemini seçmişlerdir.

Beyana tabi olsun veya olmasın 2022 yılında her ikisinin de ayrı ayrı elde ettikleri 86.400 TL'lik (26.400 + 60.000) gelir, 250.000 TL'lik sınırını aşmadığından, iki eş de kira gelirinin beyanı sırasında 9.500 TL'lik istisnadan yararlanabileceklerdir.

Buna göre her bir eş, gelir vergisi beyannamelerini ayrı ayrı olmak üzere aşağıdaki şekilde vereceklerdir.

Gayrisafi hasılat (52.800 / 2)	26.400
İstisna tutar (-)	9.500
Kalan (26.400 - 9.500)	16.900
Götürü gider (16.900 x %15) (-)	2.535
Gelir vergisi matrahı (16.900 - 2.535)	14.365
Hesaplanan (ödenen) gelir vergisi (%15)	2.154,75

B. İş yeri kira gelirlerinin beyanı

Türkiye'de tevkifata tabi tutulmuş olmak şartıyla, beyana tabi menkul ve gayrimenkul sermaye iratları için her yıl için belirlenen "beyan sınırı" söz konusudur. Bu sınır ilgili yıl gelir vergisi tarifesinin 2. gelir dilimidir. Buna göre 2022 yılında elde edilen söz konusu gelirler için beyan sınırı 70.000 TL olarak uygulanmaktadır.

2022 yılında, Türkiye'de tevkifata tabi tutulmuş menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarının toplamı 70.000 TL'nin altında ise iş yeri kira gelirinin beyan edilmesine gerek yoktur. Bu

tutarın aşılması durumunda ise geliri elde eden kişinin tercihi doğrultusunda götürü veya gerçek gider yöntemlerinden biri seçilerek safi irat bulunacak ve üzerinden gelir vergisi tarifesine göre gelir vergisi hesaplanacaktır.

İş yeri kira gelirlerinde herhangi bir istisna uygulaması söz konusu olmadığından, gerçek gider yönteminin seçilmesi durumunda, giderin tamamının indirilmesi mümkündür.

Yukarıdaki şekilde hesaplanan ve beyan sınırını aşan gelirin, beyan edilmesi durumunda, beyanname üzerinde hesaplanan gelir vergisinden, kiracı tarafından yıl içerisinde kesilen vergiler (tevkifat) mahsup edilir.

Vergi kesintisine ve istisna uygulamasına konu olmayan kira gelirlerinde (örneğin basit usuldeki mükellefe kiraya verilen iş yerinden elde edilen kira gelirleri) ise söz konusu beyan sınırı 3.800 TL olarak uygulanmaktadır. 2022 yılında bu tutarı aşan iş yeri kira gelirlerinin (tevkifata tabi olmayan) tamamının beyan edilmesi gerekmektedir.

Örnek 6

Gerçek kişi (F) alışveriş merkezindeki dükkânını bir anonim şirkete kiraya vermiştir. Kira tutarı 2022 yılı için aylık net 10.800 TL olarak belirlenmiş ve bu tutarlar kiracı tarafından mal sahibinin banka hesabına her ayın ilk 3 günü içerisinde düzenli olarak yatırılmıştır.

Kiracı şirket tarafından ödenen kiralara %20 oranına göre brütleştirilmiş, bulunan tutarlar üzerinden kesilen vergiler (tevkifat) vergi dairesine yatırılmıştır. Vergilerin ödendiğine dair belgeler mal sahibine verilmiştir.

Gerçek kişi (F) tarafından söz konusu dükkân 2021 yılında alınmış ve 2021 yılı safi irat hesaplanması sırasında "götürü gider" yöntemi kullanılmıştır.

Brüt kira ve tevkifat tutarlarının hesabı

Net ödenen tutarın brüt tutarını bulmak için aşağıdaki formül kullanılmaktadır:

$$\text{Brüt tutar} = \frac{\text{Net tutar}}{(1 - \text{tevkifat oranı})}$$

$$\text{Yıllık net kira tutarı} = 10.800 \times 12 = 129.600 \text{ TL}$$

$$\text{Yıllık brüt kira} = \frac{129.600}{(1 - 0,20)} = \frac{129.600}{0,80} = 162.000 \text{ TL}$$

$$\text{Kesilen vergi (tevkifat) tutarı} = 162.000 \times \%20 = 32.400 \text{ TL}$$

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

- Gerçek kişi (F) tarafından 2022 yılında elde edilen 162.000 TL'lik brüt iş yeri kirası, 2022 yılı için belirlenen 70.000 TL'lik beyan sınırını aştığından, tamamının beyan edilmesi gerekmektedir.

- Mükellefler tarafından gayrimenkul sermaye iratlarının beyanı sırasında götürü gider yönteminin seçilmesi durumunda bu usulden 2 yıl dönülemez. (F) 2021 yılında "götürü gider" yöntemini seçmiş olduğundan, 2022 yılında, gerçek gider yöntemine göre daha fazla indirebileceği bir gider olsa dahi, yine "götürü gider" yöntemini seçmek zorundadır. Bu yöntemde kira gelirinin %15'ini gider olarak indirebilecektir.

- Beyanname üzerinde hesaplanan gelir vergisinden, kiracı şirket tarafından yıl içerisinde kesilen 32.400 TL tutarındaki vergiler (tevkifat) mahsup edilecektir.

Gelirin beyanı ve ödenecek vergi hesabı

İş yeri kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	162.000
İstisna tutar (-) (İş yeri olduğu için)	---
Kalan tutar	162.000
İndirilebilecek giderler (162.000 x %15) (-)	24.300
Gelir vergisi matrahı (162.000 - 24.300)	137.700
Hesaplanan gelir vergisi	30.679
70.000 TL için 12.400 TL (137.700 - 70.000) x %27 = 18.279 TL	
Yıl içerisinde kesinti yolu ile ödenen vergiler (-)	32.400
Ödenecek gelir vergisi (30.679 - 32.400)	0
İade alınacak gelir vergisi (32.400 - 30.679)	1.721

Örnek 7

Gerçek kişi (G) sahip olduğu gayrimenkul iş yeri olarak bir ticari işletmeye kiraya vermiştir. Kira tutarı 2022 yılı için aylık net 10.000 TL olarak belirlenmiştir. Kiracı en son Mayıs 2022 kirasını ödemiş ve ay sonunda dükkânı boşaltmıştır. Dükkân, 2022 sonuna kadar kiraya verilememiştir. Mal sahibinin başka bir geliri bulunmamaktadır.

Kiracı, aylık ödemeleri yaparken ayrıca kira tutarlarını %20 oranına göre brütleştirmiş ve bulunan tutarlar üzerinden kestiği vergileri (tevkifat) vergi dairesine yatırmıştır. Vergilerin ödendiğine dair belgeler mal sahibine verilmiştir.

Brütleştirme ve tevkifat hesabı

Yüzde 20 tevkifat oranına göre 2022 yılında (5 aylık) elde edilen iş yeri kira gelirinin brüt tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

$$\text{Yıllık brüt kira} = \frac{50.000}{(1 - 0,20)} = \frac{50.000}{0,80} = 62.500 \text{ TL}$$

$$\text{Kesilen vergi (tevkifat) tutarı} = 62.500 \times \%20 = 12.500 \text{ TL}$$

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

Gerçek kişi (G)'nin 2022 yılında elde ettiği ve kiracı tarafından vergi kesintisine tabi tutulmuş olan 62.500 TL'lik brüt iş yeri kirası, 2022 yılı için belirlenen 70.000 TL'lik beyan sınırının

altında kaldığından gelir vergisi beyannameyi vermeyecektir. Kaynakta kesilen (tevkif edilen) 12.500 TL'lik vergi nihai vergi olarak kabul edilmektedir.

Örnek 8

Emekli (H) sahip olduğu gayrimenkulü, kazancı basit usulde tespit edilen bir mükellefe iş yeri olarak aylık 800 TL'ye kiraya vermiştir. Bu işlemde dolayı 2022 yılında 9.600 TL (800 x 12) kira geliri elde etmiştir. Kiracı tarafından kira ödenirken herhangi bir vergi kesintisi (tevkifat) yapılmamıştır.

Mal sahibinin emekli maaşı ile bu kiradan başka bir geliri ve kiraya ilişkin belgeli gideri bulunmamaktadır (götürü gider yöntemi kullanılacaktır).

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

- Kazancı basit usulde tespit edilen mükelleflerin iş yerleri için ödedikleri kiradan tevkifat yapma (vergi kesme) zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu yüzden söz konusu kiracı da kirasını öderken vergi kesintisi yapmamıştır.
- İş yeri kira gelirleri için geçerli olan 70.000 TL'lik beyan sınırı, kiracı tarafından vergi kesintisi yapılmış olan kiralara için geçerlidir. Bu nedenle vergi kesintisine tabi olmayan iş yeri kira gelirleri için bu beyan sınırından yararlanılması mümkün değildir. 2022 yılında tevkifata tabi olmayan iş yeri kira gelirlerinde beyan sınırı 3.800 TL olarak uygulanmaktadır.
- Emekli (H) tarafından 2022 yılında elde edilen 9.600 TL'lik iş yeri kirası, aynı yıl için belirlenen 3.800 TL'lik beyan sınırını aştığından, tamamının beyan edilmesi gerekmektedir.

Gelirin beyanı ve ödenecek vergi hesabı

İş yeri kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	9.600
İstisna tutar (-) (İş yeri olduğu için)	---
Kalan tutar	9.600
İndirilebilecek giderler (9.600 x %15) (-)	1.440
Gelir vergisi matrahı (9.600 - 1.440)	8.160
Hesaplanan (ödenecek) gelir vergisi (%15)	1.224

C. Konut ve iş yerinden elde edilen kira gelirlerinin beyanı

Hem konuttan hem de iş yerinden kira alınması durumunda öncelikle konut kirasının beyan edilip edilmeyeceği kontrol edilmelidir. Buna göre, istisna uygulaması kapsamında olan mükelleflerin, 2022 yılında tahsil ettikleri konut kira bedelleri 9.500 TL'den fazla ise bu tutarı aşan gelirin beyan edilmesi gerekmektedir.

İstisnayı aşan konut kira geliri ile tevkifata tabi tutulmuş olan iş yeri kira gelirin brüt tutarının toplamı 70.000 TL'lik beyan sınırını aşıyorsa, bu beyannameye iş yeri kira gelirin de dâhil edilmesi gerekmektedir. Toplam 70.000 TL'den az ise sadece konut kira geliri beyan edilecek, iş yeri kira geliri beyannameye dâhil edilmeyecektir.

İstisna uygulamasından yararlanabilecek olan mükelleflerce konuttan elde edilen kira gelirin 9.500 TL'den az olması durumunda ise bu kez sadece iş yerinden elde edilen tevkifata tabi tutulmuş kira gelirin brüt tutarı 70.000 TL ile karşılaştırılacaktır. Bu tutardan daha az bir gelir elde edilmesi durumunda iş yeri kira geliri de beyan edilmeyecek, 70.000 TL'den fazla olması durumunda ise sadece iş yeri kira geliri beyan edilecektir.

Yukarıdaki istisna veya beyan sınırını aşan kira gelirleri dolayısıyla beyanname verilmesi durumunda, geliri elde eden kişinin tercihi doğrultusunda götürü veya gerçek gider yöntemlerinden biri seçilerek safi irat bulunacak ve üzerinden gelir vergisi tarifesine göre gelir vergisi hesaplanacaktır.

İş yeri kira gelirlerinin beyanı sırasında beyanname üzerinde hesaplanan vergiden, kiracı tarafından yıl içerisinde kesilen vergiler (tevkifat) mahsup edilecektir.

Örnek 9

Gerçek kişi (İ)'nin 2022 yılında elde ettiği kira gelirleri, bu gelirler üzerinden ilgili kişi veya kurumlarca yapılan stopaj tutarları ve elde edilen net gelirlere ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir. Bu kişinin başka bir geliri ve kiraya ilişkin belgeli gideri bulunmamaktadır (götürü gider yöntemi kullanılacaktır).

Gelir türü	Brüt kira (TL)	Stopaj (TL)	Net kira (TL)
Konut kira geliri	24.000	---	24.000
İş yeri kira geliri	60.000	12.000	48.000
Toplam	84.000	12.000	72.000

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

- Konut olarak kiraya verilen gayrimenkulden 2022 yılında elde edilen 24.000 TL'lik kira geliri, 9.500 TL'lik istisna tutarından fazla olduğundan, istisnayı aşan tutarın beyan edilmesi gerekmektedir.
- 2022 yılında elde edilen gelirler toplamı olan 84.000 TL, 2022 yılı için geçerli olan 250.000 TL'lik sınırı aşmadığından, konut kira gelirin beyanı sırasında 9.500 TL'lik istisnadan yararlanılabilecektir.
- Götürü gider olarak kira gelirin %15'ini indirebilecektir.

Beyan sınırı ile karşılaştırma

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	24.000
İstisna tutar (-)	9.500
İstisna sonrası kalan konut kira geliri (1)	14.500
Brüt iş yeri kira geliri (2)	60.000
Beyan sınırı ile karşılaştırılacak toplam gelir (1+2)	74.500

İş yerinden elde edilen stopaj yoluyla vergilendirilmiş (brüt) kira tutarı, tek başına, 2022 yılında 70.000 TL olarak uygulanan beyan sınırının altında kalmaktadır. Ancak iş yeri kira gelirinin beyannameye dâhil edilip edilmeyeceğinin tespiti sırasında, stopaj yolu ile vergilendirilmiş olan iş yeri kira geliri (brüt) ile istisna sonrası kalan konut kira gelirinin toplamının dikkate alınması gerekmektedir. Buna göre 74.500 TL (14.500 + 60.000), 2022 yılı için belirlenen 70.000 TL'lik beyan sınırını aştığından, konut kira geliri dolayısıyla verilen beyannameye, iş yeri kirası da dâhil edilecektir.

Gelirin beyanı ve ödenecek vergi hesabı

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	24.000
İstisna tutar (-)	9.500
İstisna sonrası kalan konut kira geliri (24.000 - 9.500)	14.500
Brüt iş yeri kira geliri	60.000
Toplam GMSİ (14.500 + 60.000)	74.500
Götürü gider (74.500 x %15) (-)	11.175
Gelir vergisi matrahı (74.500 - 11.175)	63.325
Hesaplanan gelir vergisi	11.065
32.000 TL için 4.800 TL (63.325 - 32.000) x %20 = 6.265 TL	
Yıl içerisinde kesinti yolu ile ödenen vergiler (tevkifat) (-)	12.000
Ödenecek gelir vergisi (11.065 - 12.000)	0
İade alınacak gelir vergisi (12.000 - 11.065)	935

Örnek 10

Serbest meslek erbabı (J) 2022 yılında serbest meslek faaliyeti kapsamında 160.000 TL tahsil etmiş ve bu tutar üzerinden ödemeyi yapanlarca %20 oranında 32.000 TL (160.000 x %20) vergi kesintisi (tevkifat) yapılmıştır. Mükellefin bu faaliyeti ile ilgili olarak yapmış olduğu ve GVK'nın 68. maddesi kapsamında indirebileceği giderleri 50.000 TL'dir.

(J) ayrıca konut olarak kiraya verdiği gayrimenkulden 2022 yılında 36.000 TL ve iş yeri olarak kiraya verdiği gayrimenkulden de 2022/1-8 döneminde brüt 48.000 TL kira geliri elde etmiştir. Kiracı tarafından iş yeri için söz konusu dönemde ödenen kiralar üzerinden 9.600 TL (48.000 x %20) gelir vergisi tevkifatı yapılmıştır. 8. aydan yıl sonuna kadar iş yeri boş kalmıştır. Kira gelirlerinin beyanında götürü gider yöntemini kullanacaktır.

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

- Mükellef (J) serbest meslek kazancını beyan etmek zorundadır. Serbest meslek erbabı olduğu için konut kira gelirleri için uygulanan 9.500 TL'lik istisnadan da yararlanamaz.
- Mükellef (J) tarafından konut ve brüt iş yeri kira gelirlerinin toplamı olan 84.000 TL'lik (36.000 + 48.000) gayrimenkul sermaye iradının da serbest meslek faaliyeti dolayısıyla verilen beyannameye dâhil edilmesi gerekmektedir.

- Götürü gider olarak konut ve iş yeri kira gelirinin %15'ini indirebilecektir.

Gelirin beyanı ve ödenecek vergi hesabı

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	36.000
İstisna tutar (-)	---
İstisna sonrası konut kirası	36.000
İş yeri kira bedeli (Brüt)	48.000
Toplam GMSİ (36.000 + 48.000)	84.000
Götürü gider (84.000 x %15) (-)	12.600
Beyana tabi gayrimenkul sermaye iradı (84.000 - 12.600)	71.400
Beyana tabi serbest meslek kazancı (160.000 - 50.000)	110.000
Gelir vergisi matrahı (71.400 + 110.000)	181.400
Hesaplanan gelir vergisi	43.390
170.000 TL için 39.400 TL (181.400 - 170.000) x %35 = 3.990 TL	
Mahsup edilecek vergiler (32.000 + 9.600) (-)	41.600
Ödenecek gelir vergisi (43.390 - 41.600)	1.790

D. Kira geliri ve menkul sermaye iradının beyanı

2022 yılında 70.000 TL olarak uygulanan "beyan sınırı", Türkiye'de tevkifata tabi tutulmuş olmak şartıyla; beyana tabi menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarının toplamı için geçerlidir. Başka bir anlatımla beyan sınırı ile karşılaştırma yapılırken, Türkiye'de tevkifata tabi tutulmuş olan gayrimenkul sermaye iratları ile beyana tabi menkul sermaye iratlarının toplamının dikkate alınması gerekmektedir.

Örnek 11

- Mükellef (K) 2021 yılında satın aldığı gayrimenkulü aynı yıl iş yeri olarak bir şirkete kiraya vermiş, 2021 yılında elde ettiği kira gelirini beyan ederken "götürü gider" yöntemini seçmiştir. 2022 yılı için söz konusu iş yerinin kirası aylık brüt 8.000 TL olarak belirlenmiştir. Kiracı, Ocak-Ağustos 2022 döneminde ödediği kiralar üzerinden %20 oranında (aylık 1.600 TL) tevkifat yapmış ve ilgili ay başlarında net 6.400 TL mal sahibinin hesabına yatırmıştır. İş yeri 1 Eylül'den itibaren yıl sonuna kadar boş kalmıştır.
- (K) ayrıca elinde bulundurduğu (Y) A.Ş. hisse senetlerinden 2022/Nisan ayında 80.000 TL tutarında brüt kâr payı (temettü) elde etmiştir. (Y) A.Ş. tarafından bu kâr dağıtımı sırasında brüt kâr payı üzerinden %10* oranında vergi kesintisi yapılmış, kesinti sonrası kalan 72.000 TL tutarındaki net kâr payı (K)'nin banka hesabına yatırılmıştır.

* Yüzde 15 olarak uygulanan bu oran 4936 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı (RG: 22.12.2021) ile 22.12.2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere %10'a düşürülmüştür.

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

- Mükellefler tarafından kira gelirlerinin beyanı sırasında götürü gider yönteminin seçilmesi durumunda bu usulden 2 yıl dönülemez. (K), 2021 yılında "götürü gider" yöntemini seçmiş olduğundan, 2022 yılında, gerçek gider usulüne göre daha fazla indirebileceği bir gider olsa dahi, yine "götürü gider" yöntemini seçmek zorundadır. Bu yöntemde kira gelirinin %15'ini gider olarak indirebilecektir.
- Hisse senetlerinden elde edilen brüt temettü gelirlerinin %50'si gelir vergisinden istisnadır. Bu gelirlerin yarısı istisna olarak değerlendirildikten sonra kalan tutar, stopaja tabi tutulmuş menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 2022 yılı için geçerli olan 70.000 TL'lik beyan sınırı ile karşılaştırılır. 70.000 TL'lik beyan sınırından daha az ise beyan edilmesine gerek yoktur. Fazla olduğu takdirde, istisna sonrası kâr payı tutarının tamamının beyan edilmesi gerekir.

Beyan sınırı ile karşılaştırma

Brüt temettü tutarı	80.000
İstisna tutar (80.000 / 2) (-)	40.000
İstisna sonrası kalan temettü (MSİ) (1)	40.000
Yıllık brüt iş yeri kira geliri (8.000 x 8) (GMSİ) (2)	64.000
Beyan sınırı ile karşılaştırılacak toplam gelir (1+2)	104.000

Tek tek bakıldığında, brüt iş yeri kira gelirinin de istisna sonrası kalan temettü gelirinin de 70.000 TL'lik beyan sınırının altında olduğu görülmektedir. Ancak bu gelirlerin beyannameye dâhil edilip edilmeyeceğinin tespiti sırasında, yukarıdaki şekilde hesaplanan toplam tutarın (104.000 TL) dikkate alınması gerekmektedir. Buna göre 104.000 TL, 2022 yılı için belirlenen 70.000 TL'lik beyan sınırını aştığından, bu iki gelirin de beyannameye dâhil edilmesi gerekmektedir.

Gelirin beyanı ve ödenecek vergi hesabı

Yıllık brüt iş yeri kira geliri (GMSİ)	64.000
İstisna tutar (-) (İş yeri olduğu için)	---
Kalan kira geliri	64.000
Götürü gider (64.000 x %15) (-)	9.600
Beyana tabi GMSİ (64.000 - 9.600)	54.400
İstisna sonrası kalan brüt temettü (MSİ)	40.000
Gelir vergisi matrahı (54.400 + 40.000)	94.400
Hesaplanan gelir vergisi	18.988
70.000 TL için 12.400 TL (94.400 - 70.000) x %27 = 6.588 TL	
Yıl içerisinde kesinti yoluyla ödenen vergiler (-)	20.800
- İş yeri kirasından (64.000 x %20 = 12.800 TL)	
- Kâr payından (80.000 x %10 = 8.000 TL)	
Ödenecek gelir vergisi (18.988 - 20.800)	0
İade alınacak gelir vergisi (20.800 - 18.988)	1.812

E. Özel okul ücreti ve sağlık sigorta primlerinin beyannameye indirimi

Gelir Vergisi Kanunu'nun 89. maddesinde, gelir türüne bakılmaksızın beyannameye bildirilen gelirden yapılacak indirimler sayılmıştır. Bunlardan biri de eğitim harcamalarıdır.

Eğitim harcamalarının;

- Türkiye'de yapılması,
- Gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi,

- Beyan edilen gelirin %10'unu aşmaması,

şartlarıyla indirimi mümkün bulunmaktadır.

Bir diğer indirim ise beyan edilen gelirin %15'ini ve asgari ücretin yıllık tutarını (2022'de 68.850 TL) aşmamak şartıyla, mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortalarına ödenen primlerin %50'si ile sağlık, ölüm, kaza, hastalık, engellilik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleridir. Ancak ödenen bu primlerin beyannameye indirim olarak dikkate alınabilmesi için ücret geliri elde edenlerin ücretlerinden indirilmemiş olması gerektiği de unutulmamalıdır.

Diğer indirim kalemlerine ilişkin açıklamalar Rehber'in "VIII/D. Beyanname üzerinde yararlanılabilecek indirimler" başlıklı bölümünde dikkatinize sunulmaktadır.

Örnek 12

Mükellef (L) 2022 yılında stopaj yoluyla vergilendirilmiş brüt 240.000 TL tutarında mevduat faizi elde etmiştir. Ayrıca konut olarak aylık 4.000 TL'den kiraya verdiği gayrimenkulden de aynı yıl 48.000 TL (4.000 x 12) kira almıştır. Başka geliri olmayan (L), beyan sırasında götürü gider yöntemini kullanmaktadır.

(L) aynı yıl Türkiye'deki bir özel okulda okuyan çocuğu için 35.000 TL okul ücreti ödemiştir. Özel okul kurumlar vergisi mükellefidir ve faturası alınmıştır. Ayrıca aynı yılda kendisi, eşi ve çocukları için 8.000 TL tutarında sağlık sigortası primi ödemiştir. Ödenen primler ücretin safi tutarının tespitinde indirim olarak dikkate alınmamıştır.

Gelirlerin beyanına ilişkin açıklamalar

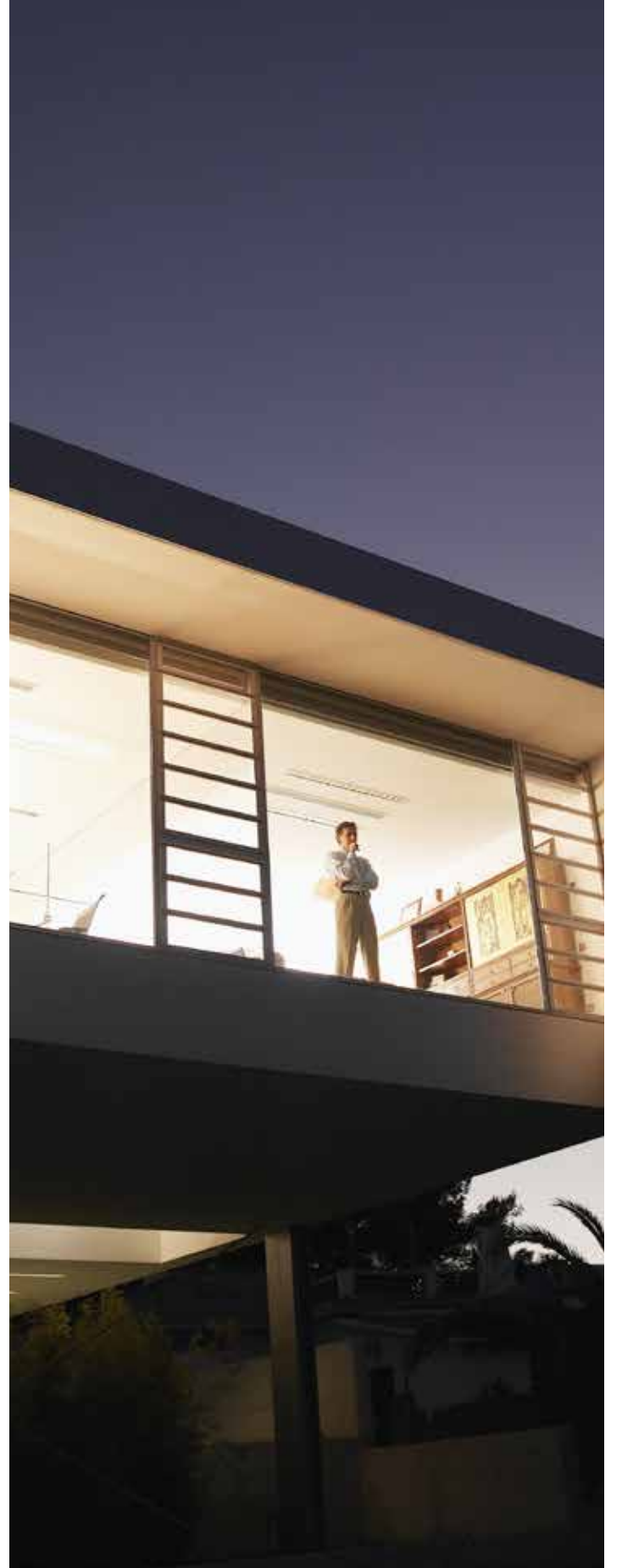
- 2022 yılında elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan mevduat faizleri, tutarı ne olursa olsun beyan edilmeyecektir.
- Konut olarak kiraya verilen gayrimenkulden (L)'nin 2022 yılında elde ettiği kira geliri, 9.500 TL'lik istisna tutarından fazla olduğundan beyan edilmesi gerekmektedir.
- Beyana tabi olsun veya olmasın 2022 yılında elde edilen gelirlerin toplamı olan 288.000 TL (240.000 + 48.000), 2022 yılı için geçerli olan 250.000 TL'lik sınırı aştığından, kira gelirinin beyanı sırasında 9.500 TL'lik istisnadan yararlanılamayacaktır.
- Götürü gider olarak kira gelirinin %15'ini indirebilecektir.

Beyannamede indirimler

- Mükellef (L) tarafından ödenen 35.000 TL'lik okul ücreti yukarıda sayılan şartları taşıdığından beyan edilen gelirin %10'u ile sınırlı olmak şartıyla, beyanname üzerinde beyan edilen gelirden indirilebilecektir.
- Ödenen 8.000 TL'lik sağlık sigortası primi 2022 yılında uygulanan yıllık asgari ücret tutarından (68.850 TL) az olduğundan, beyan edilen gelirin %15'ine kadar olan kısmı, beyanname üzerinde beyan edilen gelirden indirilebilecektir.

Gelirin beyanı ve ödenecek vergi hesabı

Konut kira bedeli (Gayrisafi hasılat)	48.000
İstisna tutar (-)	---
İstisna sonrası kalan konut kira geliri	48.000
Götürü gider (48.000 x %15) (-)	7.200
Beyan edilecek gayrimenkul sermaye iradı (48.000 - 7.200)	40.800
Diğer indirimler (-)	10.200
- Eğitim masrafları (40.800 x %10 = 4.080)	
- Sağlık sigortası (40.800 x %15 = 6.120)	
Gelir vergisi matrahı (40.800 - 10.200)	30.600
Hesaplanan (ödenecek) gelir vergisi (%15)	4.590

X.

Pratik bilgiler - 2022

1. Ücret dışındaki gelirlere uygulanacak gelir vergisi tarifesi

Gelir dilimi	Vergi oranı
32.000 TL'ye kadar	%15
70.000 TL'nin 32.000 TL'si için 4.800 TL, fazlası	%20
170.000 TL'nin 70.000 TL'si için 12.400 TL, fazlası	%27
880.000 TL'nin 170.000 TL'si için 39.400 TL, fazlası	%35
880.000 TL'den fazlasının 880.000 TL'si için 287.900 TL, fazlası	%40

2. Ücret gelirlerine uygulanacak gelir vergisi tarifesi

Gelir dilimi	Vergi oranı
32.000 TL'ye kadar	%15
70.000 TL'nin 32.000 TL'si için 4.800 TL, fazlası	%20
250.000 TL'nin 70.000 TL'si için 12.400 TL, fazlası	%27
880.000 TL'nin 250.000 TL'si için 61.000 TL, fazlası	%35
880.000 TL'den fazlasının 880.000 TL'si için 281.500 TL, fazlası	%40

3. Konut kira geliri istisnası

Gelirin elde edildiği yıl	Yıllık tutar (TL)
2012	3.000
2013	3.200
2014	3.300
2015	3.600
2016	3.800
2017	3.900
2018	4.400
2019	5.400
2020	6.600
2021	7.000
2022	9.500

4. Tevkifata tabi tutulmuş gayrimenkul sermaye iratlarında beyan sınırı

Gelirin elde edildiği yıl	Yıllık tutar (TL)
2012	25.000
2013	26.000
2014	27.000
2015	29.000
2016	30.000
2017	30.000
2018	34.000
2019	40.000
2020	49.000
2021	53.000
2022	70.000

5. Tevkifata ve istisnaya konu olmayan gayrimenkul sermaye iratlarında beyan sınırı

Gelirin elde edildiği yıl	Yıllık tutar (TL)
2012	1.290
2013	1.390
2014	1.400
2015	1.500
2016	1.580
2017	1.600
2018	1.800
2019	2.200
2020	2.600
2021	2.800
2022	3.800

6. Yeniden değerlendirme oranları

Yıl	Oran (%)
2012	7,8
2013	3,93
2014	10,11
2015	5,58
2016	3,83
2017	14,47
2018	23,73
2019	22,58
2020	9,11
2021	36,20
2022	122,93

7. Yıllık asgari ücret tutarları

Uygulandığı yıl	Yıllık brüt tutar (TL)
2012	10.962,00
2013	12.000,60
2014	13.230,00
2015	14.850,00
2016	19.764,00
2017	21.330,00
2018	24.354,00
2019	30.700,80
2020	35.316,00
2021	42.930,00
2022	68.850,00

8. Gelir vergisi beyannamesine ilişkin damga vergisi tutarları

Uygulandığı yıl	Tutar (TL)
2012	34,50
2013	39,65
2014	41,20
2015	45,30
2016	47,80
2017	51,40
2018	58,80
2019	72,70
2020	89,10
2021	97,20
2022	132,30
2023*	294,90

* 2022 yılına ilişkin kira gelirlerinin beyanı 2023 yılı mart ayında yapıldığından, 2023 yılında geçerli olan damga vergisi tutarı tahsil edilmektedir.

9. Gecikme zammı ve gecikme faizi oranları

Uygulandığı dönem	Aylık oran (%)
05.09.2018 - 30.06.2019	2,00
01.07.2019 - 01.10.2019	2,50
02.10.2019 - 29.12.2019	2,00
30.12.2019 - 20.07.2022	1,60
21.07.2022 tarihinden itibaren	2,50

10. Özel usulsüzlük cezaları-VUK mük. md. 355

Mükellef	2022 yılı ceza tutarı (TL)
Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı	3.400
İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler	1.700
Yukarıda belirtilenler dışında kalanlar	880

Sadece genel bilgi verme amacıyla sunulan bu yayının muhasebe, vergi veya diğer profesyonel hizmetler alanında geçerli bir kaynak olarak kullanılması amacıyla hazırlanmamıştır. Belirli bir konuya ilişkin olarak ilgili danışmana başvurulmalıdır.

EY | Daha iyi bir çalışma dünyası oluşturmak

EY olarak amacımız; müşterilerimiz, çalışanlarımız ve toplum için değer yaratırken aynı zamanda sermaye piyasalarında güvenin ve daha iyi bir çalışma dünyasının oluşmasına katkıda bulunmaktır.

Dünya çapında 150'den fazla ülkede, sahip olduğumuz veri ve teknoloji ile hizmet veren ekiplerimizle, denetimde güveni sağlarken müşterilerimizin gelişmesine ve dönüşmesine destek oluyoruz.

Bağımsız denetim, danışmanlık, hukuk, kurumsal finansman, strateji ve vergi hizmetlerimizle iş dünyasının karşılaştığı zorluklara yeni çözümler sunacak doğru soruları soruyoruz.

EY adı küresel organizasyonu temsil eder ve Ernst & Young Global Limited'in her biri ayrı birer tüzel kişiliğe sahip olan, bir veya daha çok, üye firmasını temsil edebilir. Sınırlı sorumlu bir Birleşik Krallık şirketi olan Ernst & Young Global Limited müşteri hizmeti sunmamaktadır. Kişisel Verileri Koruma Kanunu (KVKK) kapsamında; EY'nin kişisel verileri nasıl topladığı, kullandığı ve bireylerin sahip olduğu haklara dair bilgilere ey.com/tr_tr/privacy-statement adresinden ulaşabilirsiniz. EY üye şirketleri yerel kanunların yasakladığı bölgelerde hukuk hizmeti sunmaz. Daha fazla bilgi için lütfen ey.com adresini ziyaret edin.

© 2023 EY Türkiye.
Tüm Hakları Saklıdır.

Sadece genel bilgi verme amacıyla sunulan bu yayın muhasebe, vergi, hukuk veya diğer profesyonel hizmetler alanında geçerli bir kaynak olarak kullanılması amacıyla hazırlanmamıştır. Belirli bir konuya ilişkin olarak ilgili danışmana başvurulmalıdır.

ey.com/tr
vergidegundem.com
facebook.com/ErnstYoungTurkiye
instagram.com/eyturkiye
twitter.com/EY_Turkiye